

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**MIKSI PALVELUS KESKEYTYY? – KESKEYTTÄJIEN KOKEMUKSIA
PUOLUSTUSVOIMIEN KOULUTUSKULTTUURISTA**

Tutkielma

Kapteeni

Hanna Liitola

Esiupseerikurssi 66

Maasotalinja

Huhtikuu 2014

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Esiupseerikurssi 66	Linja Maasotalinja
Tekijä Kapteeni Hanna Liitola	
Opinnäytetyön nimi Miksi palvelus keskeytyy? – Keskeyttäjien kokemuksia puolustusvoimien koulutuskulttuurista	
Oppiaine, johon työ liittyy Sotilaspedagogiikka	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun kurssikirjasto
Aika Huhtikuu 2014	Tekstisivuja 40 Liitesivuja 20
TIIVISTELMÄ <p>Tässä tutkimuksessa selvitetään varusmiespalveluksen keskeyttäneiden henkilöiden kokemuksia puolustusvoimien koulutuskulttuurista keskeyttämiskyselyjen perusteella. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää onko palveluksen keskeyttämisellä ja kokemuksella koulutuskulttuurista syy-yhteyttä keskenään.</p> <p>Tutkimus on kuvaileva survey-tutkimus, joka on rajattu yhteen joukko-osastoon (Viestirykmentti). Ajallisesti tarkastellaan vuosina 2008–2013 palveluksensa keskeyttäneitä varusmiehiä. Tutkimuksen otos muodostuu 358 keskeyttämiskyselyyn vastanneesta palveluksen keskeyttäjistä. Tutkimusasetelmassa vertaillaan kolmen suurimman keskeyttäjäryhmän, fyysisistä ja mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden, kokemuksia toisiinsa.</p> <p>Tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia kuin aikaisemmissa palveluksen keskeyttämistä käsitelleissä tutkimuksissa. Ennakkokäsitys koulutustaustan vaikutuksesta keskeyttämisen syyhyn saa vahvistusta: lukion käyneet hakeutuvat siviilipalvelukseen peruskoulupohjaisia useammin, kun taas peruskoulun oppimäärän suorittaneissa on enemmän mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneitä kuin lukion käyneissä. Myös tulokset ahdistusoireiden ilmenemisestä eri keskeyttäjäryhmissä vahvistavat tutkimukselle asetetun hypoteesin siitä, että siviilipalvelukseen lähtijät ilmaisevat ahdistusoireita kuten mielenterveydellisten syiden vuoksi keskeyttäneet.</p> <p>Yhteyttä ahdistuksen ilmenemisen ja koulutuskulttuurin kokemisen välillä tutkittiin hakemalla lineaarisen regressioanalyysin avulla viidelle valitulle ahdistusoireväittämälle selitysasteita koulutuskulttuuriväittämistä eri keskeyttäjäryhmissä. Saatujen tulosten perusteella selitysasteet jäivät kaikkien ryhmien osalta mataliksi, joten keskeyttäjien ahdistuksen tuntemukset johtuvat muista kuin koulutuskulttuuria mittaavista tekijöistä.</p> <p>Tämän tutkimuksen valossa fyysisistä ja mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden kokemukset puolustusvoimien koulutuskulttuurista ovat samansuuntaisia. Etenkin kantahenkilökuntaan liittyvissä väittämässä ryhmien mielipiteet ovat hyvin lähellä toisiaan eli henkilökunnan toimintaan ollaan pääosin tyytyväisiä, eikä ryhmien välillä ole tilastollisestikaan merkitseviä eroja. Varusmiesesimiesten osalta mielipiteissä on enemmän hajontaa ja tilastollisesti ryhmien välillä on merkitsevät erot ($p < 0,01$) kahden varusmiesesimiehiin liittyvän väittämän kohdalla. Asetettu hypoteesi siitä, että siviilipalvelukseen lähtijöiden ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden kokemukset koulutuskulttuurista ovat negatiivisemmat kuin fyysisistä syistä keskeyttäneillä saa näiden väittämien pohjalta lievää vahvistusta. Tämän tutkimusasetelman ja -aineiston perusteella päädytään siihen tulokseen, että koulutuskulttuurin ja palveluksen keskeyttämisen välillä ei ole selvää yhteyttä.</p>	
AVAINSANAT Varusmiespalvelus, keskeyttäminen, koulutuskulttuuri, keskeyttämiskysely	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	VARUSMIESPALVELUKSEN KESKEYTTÄMINEN – MITÄ SIITÄ TIEDETTÄÄN?.....	3
2.1	Katsaus aikaisempaan tutkimukseen.....	3
2.2	Yhteenveto keskeyttämiseen liittyvistä tekijöistä	7
2.3	Keskeyttämisten hallinta – mitä on tehtävissä?	8
3	PUOLUSTUSVOIMIEN KOULUTUSKULTTUURI MURROKSESSA	10
4	TUTKIMUKSEN TEOREETTISET PERUSTEET	13
4.1	Tutkimuksen metodologiset valinnat	13
4.2	Tutkimusongelmat	14
4.3	Tutkimusaineisto ja siihen tehdyt rajaukset	14
4.4	Käytetty mittari – keskeyttämiskysely	17
4.5	Käytetyt analyysimenetelmät	17
5	PALVELUKSEN KESKEYTTÄJIEN KOKEMUKSET KOULUTUSKULTTUURISTA	21
5.1	Taustatiedot ja ennako-odotukset.....	21
5.2	Ahdistukseen liittyvät tuntemukset	23
5.3	Koulutuskulttuuriin liittyvät kokemukset	29
5.4	Koulutuskulttuurin yhteys ahdistusoireisiin.....	34
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	37
6.1	Tutkimustulosten tarkastelua – vastaukset tutkimuskysymyksiin	37
6.2	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	39
6.3	Jatkotutkimusaiheita	40

LÄHTEET

LIITTEET

MIKSI PALVELUS KESKEYTYY? – KESKEYTTÄJIEN KOKEMUKSIA PUOLUSTUSVOIMIEN KOULUTUSKULTTUURISTA

1 JOHDANTO

Asevelvollisuuden päätehtävä on tuottaa Suomelle puolustuskykyisiä sodan ajan joukkoja. Samalla se on myös merkittävä ja aika ainutlaatuinen mahdollisuus tavoittaa viimeisen kerran lähes koko nuorten miesten ikäluokka. Sen lisäksi, että varusmiespalveluksessa opitaan monia hyödyllisiä taitoja kuten ensiapu- ja johtamistaitoja, se sosiaalistaa ja opettaa ryhmässä toimimista, ehkäisee syrjäytymistä ja edistää kansanterveyttä. (Siilasmaa ym. 2010, 8; ks. myös Hoikkala ym. 2009, 225.) Varusmiespalveluksen suorittaminen on (miehille) velvollisuus, mutta onko se myös oikeus? Siilasmaan asevelvollisuustyöryhmä tuli siihen tulokseen, että kaikilla palveluskelpoisilla miehillä ja vapaaehtoisilla naisilla tulee olla oikeus suorittaa varusmiespalvelus (Siilasmaa ym. 2010, 9). Salasuo (Hoikkala ym. 2009, 225) on sitä mieltä, että myös fyysisesti heikkokuntoiset tai ylipainoiset pitäisi ”raahata” palvelukseen jo pelkästään liikunta- ja terveystieteiden nimissä. Onnistuessaan varusmiespalvelus voi antaa syrjäytymisvaarassa olevan nuoren elämälle uuden suunnan ja vastaavasti palveluksen keskeyttäminen voi olla viimeinen todiste omasta epäonnistumisesta (Lehtonen 1996, 46; Appelqvist-Schmidlechner ym. 2013, 203).

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (MTS) on tehnyt säännöllisesti haastattelututkimuksia, joissa selvitetään kansalaisten mielipiteitä Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta. Viimeisimmässä tutkimuksessa syksyllä 2013 nykyisen kaltaista asevelvollisuutta kannatti 68 % suomalaisista. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kannatus on vaihdellut 79 prosentista 63 prosenttiin. (Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta 2013a.) MTS toteutti

syyskuussa 2013 myös nuorisotutkimuksen, jossa kysyttiin 15–29-vuotiaiden suomalaisten mielipidettä asevelvollisuusjärjestelmästä. Tässä kyselyssä 65 % vastaajista valitsi ensisijaisesti asevelvollisuuteen perustuvan puolustusratkaisun seitsemästä eri vaihtoehdosta (Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta 2013b).

Vaikka mielipiteiden tasolla asevelvollisuus saa kannatusta, niin palvelukseen määrättävien osuus on vuosi vuodelta ollut laskusuunnassa ja palveluksen keskeyttämisprosentit kasvaneet. Siilasmaan työryhmän raportissa on arvioitu, että 1990-luvulla syntyneistä miespuolisista ikäluokista varusmiespalveluksen tulee suorittamaan reilut 70 %, kun 1950-luvulla syntyneillä armeijan käyneiden osuus oli yli 90 % (Myllyniemi 2010, 40).

Tässä tutkimuksessa selvitetään Viestirykmentissä varusmiespalveluksen keskeyttäneiden henkilöiden kokemuksia puolustusvoimien koulutuskulttuurista keskeyttämiskyselyjen perusteella. Olen toiminut kolmen vuoden ajan perusyksikön päällikön tehtävässä Viestirykmentin yhdessä joukkoyksikössä. Lähes jokaisen saapumiserän osalta Viestirykmentin varusmiesten keskeyttämisprosentit aiheuttivat keskustelua ja ihmettelyä. Keskeyttämisen syitä pohdittiin pataljoonan sisällä ja joukko-osaston esikunnassa eri kokoonpanoilla. Enemmän ja vähemmän keskeyttämisen syyt jäivät spekulatiivisten arvailujen varaan. Kokevatko varusmiehet palveluksen yleisesti ahdistavaksi vai onko koulutuskulttuurissa ja varusmiehiin suhtautumisessa kehitettävää? Vai onko varusmiesaines sellaista, että joukossa on potentiaalisia keskeyttäjiä enemmän kuin muualla? Tutkimuksen lähtökohdat ovat varsin käytännönläheiset ja tukevat nykyisin puolustusvoimissa peräänkuulutettua tutkivaa työtettä. Tavoitteena on tuottaa tutkittua tietoa keskeyttämisen syistä ja keskeyttävästä varusmiehestä, jotta voidaan miettiä, onko esimerkiksi perusyksiköllä spesifisiä keinoja keskeyttämisten vähentämiseksi.

Liitteessä 1 kuvataan tutkimuksen rakenne sekä se, miten tutkimusasetelma muodostuu luvuittain. Tutkimus etenee aikaisempien tutkimusten tuloksista muodostetun tietämyksen (teoreettinen lähtökohta) kautta aineiston empiiriseen tarkasteluun. Luvussa kaksi selvitetään, mitä palveluksen keskeyttämiseen liittyviä säännönmukaisesti toistuvia tekijöitä (muuttujia) on aiemmissa tutkimuksissa löydetty. Tämän jälkeen luvussa kolme tarkastellaan kirjallisuuden perustuen puolustusvoimien koulutuskulttuuria ja siihen liittyviä elementtejä. Luku neljä käsittelee tutkimuksen teoreettisia perusteita: metodologisia valintoja, käytettyä aineistoa ja menetelmiä. Raportin viides luku muodostaa tutkimuksen empiirisen osan, jossa esitellään aineistolle tehdyt testit ja analyysit sekä saadut tulokset. Luvussa kuusi pohditaan saatuja tuloksia ja esitetään johtopäätökset, tarkastellaan tutkimustulosten luotettavuutta sekä esitetään mahdollisia jatkotutkimustarpeita.

2 VARUSMIESPALVELUKSEN KESKEYTTÄMINEN – MITÄ SIITÄ TIEDETTÄÄN?

2.1 Katsaus aikaisempaan tutkimukseen

Aikaisempaa tutkimusta palveluksen keskeyttämisestä on tehty suhteellisen paljon eri näkökulmista. Palveluksen keskeyttämisestä ja sen syistä löytyy selvityksiä, väitöskirjoja, diplomitoita sekä pro gradu tutkimuksia. Aihetta on lähestytty sekä kvalitatiivisen että kvantitatiivisen tutkimusotteen avulla eri näkökulmista. Seuraavaksi esitellään tämän tutkimuksen tärkeimmät lähteet, joiden pohjalta tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat tullaan rakentamaan.

Sotilaslääkäri Kai Parkkola tutki vuonna 1999 julkaistussa väitöskirjatutkimuksessaan varusmiespalveluksen keskeyttämisen ennakoitua elämänmuutoskyselyn ja MMPI:n (*Minnesota Multiphasic Personality Inventory*) suppean masennuskyselyn sekä tutkimukseen kehitetyn strukturoidun varusmieshaastattelun avulla. Näistä kolmesta menetelmästä Parkkola muodosti joukkokäyttöön soveltuvan varusmiesseulaksi nimetyn mittarin, jota tutkimuksessa myös testattiin. Kaikkien neljän menetelmän todettiin olevan käyttökelpoisia ja ennakoivan varusmiespalveluksen keskeyttämistä tilastollisesti merkitsevästi. (Parkkola 1999, 123.)

Tutkimus toteutettiin kahdessa vaiheessa vuosina 1993–1994 silloisissa Turun Rannikkorykmentissä ja Varsinais-Suomen Ilmatorjuntarykmentissä. Ensimmäisen tutkimusaineiston avulla, johon kuuluivat kaikki vuoden 1993 tammi- ja kesäkuussa Turun Rannikkorykmenttiin palvelukseen astuneet alokkaat, muodostettiin tutkimusasetelma haastattelututkimusta varten. Toinen tutkimusaineisto koostui kaikista Turun Rannikkorykmenttiin ja Varsinais-Suomen Ilmatorjuntarykmenttiin vuoden 1994 elokuussa palvelukseen tulleista varusmiehistä. Tällä aineistolla testattiin tutkimuksessa kehitettyä varusmiesseulaa. (Parkkola 1999, 37.)

Parkkolan ensimmäisen tutkimusaineiston 457 alokkaasta 8 henkilöä lähti siviilipalvelukseen ja palvelus keskeytyi terveydellisistä syistä 48 tapauksessa eli 10,5 prosentilla kaikista palvelukseen astuneista varusmiehistä. Valtaosa terveydellisistä syistä keskeyttäneistä, yhteensä 39 varusmiestä (81 % kaikista palveluksen keskeyttäneistä), sai psykiatrisen diagnoosin ja yhdeksällä varusmiehellä palvelus keskeytyi somaattisten eli fyysisten syiden takia (19 % kaikista palveluksen keskeyttäneistä). (Parkkola 1999, 37, 49.)

Parkkola esitti tutkimuksessaan, että testattuja menetelmiä käyttämällä pystyttäisiin entistä tehokkaammin seulomaan palvelukseen tuleva varusmiesaines ja löytämään sellaiset henkilöt, joiden palveluksen suorittamisen edellytykset ovat huonot. Heidät voitaisiin perustellusti vapauttaa palveluksesta jo etukäteen, jos he itse ovat siihen suostuvaisia. Näin voitaisiin säästää aikaa, vaivaa ja resursseja sekä helpottaa henkilökunnan työtaakkaa. Varusmiespalveluksesta etukäteen vapauttaminen voisi palvella myös todennäköisiä keskeyttäjiä itseään, koska huono menestyminen palveluksessa ja sen keskeyttäminen lisäävät oletettavasti yleistä epäonnistumisen kokemusta ja vaikuttavat negatiivisesti nuoren itsetuntoon. (Parkkola 1999, 117–118.)

Mikael Salo on tutkinut varusmiespalvelukseen sopeutumista ja siihen liittyviä tekijöitä useammassa eri tutkimuksessaan. Vuonna 2004 julkaistussa liseniaattitutkimuksessaan ”Alokkat talon tavoille”, hän tarkastelee perusyksikössä tapahtuvaa alokkaiden sosialisatioprosessia armeijan kenttään. Tutkimuksessa selvitetään, miten henkilökunta ja varusmiesesimiehet kouluttavat uuden toimintaympäristön säännöt ja rutiinit alokkaille ja mihin erilaisilla toimenpiteillä pyritään. Tutkimus on etnografinen tapaustutkimus, jonka taustateorian toimii sosiologi Bourdieun teoria kentästä ja habituksesta. (Salo 2004, 8.)

Salon saamien tulosten mukaan kasvatuksen ja opetuksen suhde muuttuu selkeästi palveluksen aikana. Palveluksen alkupuolella, peruskoulutuskaudella, korostuu vahvasti kasvatuksellinen näkökulma, jossa tavoitteena on muuttaa varusmiehen suhtautumistapoja, ajattelua ja käyttäytymistä armeijan kenttään sopivaksi sekä sosiaalista yksilö osaksi uutta yhteisöä. Palveluksen edetessä ja siirryttäessä joukkokoulutuskaudelle painopiste siirtyy enemmän tietojen ja taitojen opettamiseen sekä fyysisten ja psyykkisten valmiuksien luomiseen. Havainnoidessaan palveluksen alun järjestelyjä ja haastatellessaan perusyksiköiden henkilökuntaa Salo huomasi ristiriidan puolustusvoimien virallisten normien ja ohjeiden ja käytännön toiminnan välillä. Virallisissa asiakirjoissa ei käsitellä lainkaan alokkaiden kasvattamista, vaikka se tutkimuksen perusteella on ensimmäisten päivien painopiste.

Salo (2008) tutki väitöskirjatutkimuksessaan varusmiesten sopeutumiseen ja sopeutumattomuuteen eli palveluksen keskeyttämiseen liittyviä tekijöitä. Vaikka edellä mainitut ilmiöt ovat eri muuttujia, ne eivät kuitenkaan ole toistensa vastakohtia, vaan niillä on eri ennustekijät. Salon käyttämä tausta-aineisto koostui pääasiassa ulkomailla aiheesta tehtyihin tutkimuksiin. Tutkimuksen empiirisessä aineistossa oli mukana yli kaksituhatta varusmiestä, joiden sopeutumiskokemuksia kysyttiin palvelukseen astumisen yhteydessä, peruskoulutuskauden lopulla sekä palveluksen päättyessä. Tulosten perusteella keskeisimmät varusmiespalvelukseen sopeutumista selittävät tekijät olivat a) sopeutuminen käskyvaltasuhteisiin, b) sitoutuminen va-

rusmiespalvelukseen, c) sopeutuminen fyysiseen rasitukseen ja d) sosiaalisuus. Keskeyttämisen riski on puolestaan suurempi niiden palvelukseen astuvien keskuudessa, joilla on matala koulutustaso, fyysisiä ongelmia, merkkejä mielenterveysongelmista tai päihteiden väärinkäytöstä. Heillä on matalampi motivaatio tai soveltuvuus palvelukseen, todistettavasti ollut käytösongelmia koulussa tai rikostaustaa tai he ovat huomattavasti muuta ryhmää vanhempia tai nuorempia. (Salo 2008, 195–196.)

Puolustusvoimissa yli kymmenen vuotta palvellut psykologi Antero Johansson on virkatyönään muun muassa analysoinut varusmiesten keskeyttämiskyselyjä ja raportoinut saamiaan tuloksia varusmiespalveluksen keskeyttämisestä 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Kaikissa kolmessa raportissa vuosilta 2004, 2009 ja 2011 suurin keskeyttäjäryhmä on fyysisistä syistä keskeyttäneet, joita vuoden 2009 raportin mukaan oli runsas puolet (57 %) kaikista keskeyttäneistä. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneitä ja siviilipalvelukseen lähteneitä on ollut suurin piirtein saman verran (vuoden 2009 aineistossa kumpiakin vajaat 16 %). Pitkään keskeyttämiskyselyjä seuranneena Johansson (2009, 3) on tullut siihen johtopäätökseen, että siviilipalvelukseen siirtyneet ja psyykkisistä syistä palveluksensa keskeyttäneet ovat pääosin samaa perusjoukkoa. Molempien ryhmien vastaajat saavat enemmän ahdistusoireita, kokevat ilma-
piirin ja esimiesten toiminnan negatiivisempänä sekä suhtautuvat varusmiespalvelukseen kriittisemmin jo ennen palvelukseen astumista kuin fyysisten syiden perusteella keskeyttäjät (Johansson 2011, 14).

Tamio Salminen (2011) tutki yleisesikuntaupseerikurssin diplomityössään, ”Alokaskausi – asevelvollisuuden vaikuttavin jakso”, varusmiespalveluksen keskeytymisen syitä ensimmäisen palvelusviikon aikana. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, millä tavalla tuvan esimies voi vaikuttaa alokkaan palvelukseen sopeutumiseen ja miten perusyksikössä kohdataan nykypäivän alokas. Tutkimus toteutettiin Panssariprikaatissa, kahdessa eri perusyksikössä haastatellen yhteensä 25 alokasta saapumiseristä 1/2010 ja 1/2011. Alokkaista kaksitoista (12) oli keskeyttämässä palvelusta ja loput jatkamassa. Vuonna 2011 haastateltiin myös kolmetoista (13) alikersanttia, jotka toimivat tupien esimiehinä ko. perusyksiköissä. Molemmista kompanioista haastateltiin myös päälliköt ja saapumiserien johtajat yksikön koulutuskulttuurin ja henkilökunnan arvojen ja asenteiden kartoittamiseksi. Tutkimusaineisto analysoitiin laadullisesti teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla. (Salminen 2011.)

Salmisen tutkimuksessa palveluksen keskeyttäjät jakaantuivat neljään eri ryhmään, joita olivat 1) fyysiset palvelusrajoitteet, 2) palvelusta kohtaan motivaatio-ongelmaiset, 3) yhteiskuntavastaiset ja 4) ennako-odotustensa ahdistamat. Yhdistävänä tekijänä palveluksen keskeyttä-

jillä oli sopeutumattomuus palvelukseen ja usein keskeyttäminen oli alokkaan oma itsenäinen päätös. Siihen ei tutkimuksen valossa vaikuttanut ulkopuolelta tuleva sosiaalinen paine kuten vanhempien tai kaverien mielipiteet. Palveluksen sisällöllä ja järjestelyillä kuten varustamisella ei ollut juurikaan vaikutusta palveluksen keskeytymiselle ensimmäisen palvelusviikon aikana. Sekä alokkaat että tupien esimiehinä toimineet alikersantit olivat sitä mieltä, että keskeisin alokaskouluttaja perusyksikössä on ryhmänjohtaja. Alokkaat kokivat puolestaan henkilökunnan etäiseksi jopa pelottavaksi ja vaikeasti tavoitettavaksi. Vaikka ryhmänjohtajilla on merkittävä koulutusvastuu palveluksen ensimmäisillä viikoilla, ei heitä juurikaan tehtävässä tuettu eikä onnistumista varmistettu henkilökunnan toimesta. (Salminen 2011.)

Vesa Lumme on tehnyt vuonna 2007 pro gradu -tutkielman aiheesta ”Henkisen rasittavuuden kokeminen ja sen liittyminen palveluksen keskeytymiseen peruskoulutuskaudella”. Tutkimuksessa vertailtiin fyysisten ja psyykkisten syiden vuoksi palveluksensa keskeyttäneiden, siviilipalvelukseen lähtijöiden sekä palvelustaan jatkaneiden varusmiesten ahdistusoireiden tuntemuksia toisiinsa. Lisäksi selvitettiin löytyykö palvelustaan jatkavien joukosta psyykkisesti oireilevia henkilöitä ja miten he mahdollisesti eroavat muista jatkajista. Lumpeen saamien tulosten mukaan palveluksen kokivat henkisesti rasittavimmaksi psyykkisistä syistä keskeyttäneet ja seuraavaksi eniten siviilipalvelukseen hakeutuneet. Keskeyttäneistä vähiten henkistä rasittavuutta kokivat fyysisen syyn vuoksi keskeyttäneet. (Lumme 2007, 86–88.)

Suurimmat erot henkisen rasittavuuden kokemisessa Lumme sai vertaillessaan palveluksen jatkajia ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneitä. Kaikissa tähän aihepiiriin liittyvissä kysymyksissä erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä. Vertailtaessa palveluksen jatkajia ja fyysisten syiden perusteella keskeyttäneitä kokemukset palveluksen henkisestä rasittavuudesta vaihtelivat väittämistä riippuen hyvin vähäisestä erittäin merkitsevään eroon. Fyysisistä syistä keskeyttäneet kokivat palveluksen fyysisesti selkeästi rasittavammaksi kuin jatkajat ja tähän liittyvässä väittämässä vastaukset erosivat tilastollisesti erittäin merkitsevästi toisistaan. Tässä vertailussa havaittiin lisäksi, että fyysisten syiden perusteella keskeyttäneet ilmaisivat vastauksissaan myös psyykkisiä oireita. (Lumme 2007.)

Tutkimuksen tulokset vahvistivat Lumpeen hypoteesin siitä, että psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutuneet kokevat samankaltaisia ahdistusoireita. Psyykkisistä syistä keskeyttäneet oireilivat kuitenkin selvästi enemmän ja useamman väittämän osalta kuin siviilipalvelukseen lähtijät. Tutkimus osoitti, että myös palveluksen jatkajien joukossa on henkilöitä, jotka kokevat palveluksen henkisesti raskaaksi ja heillä on psyykkisiä

oireita. Tutkimusaineiston perusteella ei kuitenkaan pystytty todentamaan, miksi he henkisistä rasitteista huolimatta pystyivät jatkamaan palvelustaan.

Puolustusvoimallisesta tutkimusgenrestä poikkeaa Tommi Hoikkalan, Mikko Salasuon ja Anni Ojajärven kirjoittama sosiaalireportaasi ”Tunnetut sotilaat” vuodelta 2009. Teos on etnografinen, monitieteellinen nuorisotutkimus, jossa kuvataan varusmiehen kokemusta rauhan ajan palveluksessa. Viitekehyksenä toimii nuorten miesten terveystaju, liikunta ja syöminen, joita tarkastellaan sekä yksilön mutta myös ryhmäulottuvuuden kautta. Siinä sivussa tutkailaan armeijaa instituutiona ja totaalisenä laitoksena. Tutkijat osallistuivat varusmiespalvelukseen kolmen kuukauden ajan Kainuun Prikaatissa ja Panssariprikaatissa vuonna 2008. Tältä ajalta kertyi mittava ja monipuolinen tutkimusaineisto, jota analysoitiin erilaisin kvalitatiivisin menetelmin useasta eri näkökulmasta. (Hoikkala, Salasuo & Ojajärvi 2009.) Tuloksena on yksityiskohtainen ja paikoin hyvinkin kriittinen kuvaus sekä varusmiesten että tutkijoiden kokemuksista armeijassa ja armeijasta.

2.2 Yhteenveto keskeyttämiseen liittyvistä tekijöistä

Suurin osa varusmiespalveluksen keskeyttämisistä tapahtuu pääasiassa kahden ensimmäisen palvelusviikon aikana (Parkkola 1999, 50; Salo 2008, 192; Johanssonin 2004, 2009, 2011). Parkkolan (1999, 50) tutkimuksessa etenkin psyykkisistä syistä tapahtuvat keskeyttämiset painottuivat palveluksen alkupuolelle, kun taas fyysisistä syistä johtuvat keskeyttämiset ajoittuvat palveluksen myöhempään ajankohtaan. Todennäköisesti osa fyysisistä syistä ilmenee vasta kahden ensimmäisen viikon sopeuttavan vaiheen jälkeen, kun palveluksen raskaus nousee (Johansson 2011, 6).

Salasuo ja Hoikkala (Hoikkala ym. 2007, 447–448) rakentavat teoksensa ”Tunnetut sotilaat” lopussa omaan kokemukseensa perustuvan fiktiivisen tyyppigallerian nykypäivän varusmiehistä. Yksi seitsemästä karrikatyyristä on palveluksensa todennäköisesti keskeyttävä ”sopeutumaton”, joka kohtaa varusmiespalveluksessa kehon ja mielen läpäisevän armeijan kurivalan ja ohjesääntölogiikan. Nämä ”sopeutumattomat” on tunnistettu myös puolustusvoimissa (mm. Johansson 2011, 14). Maavoimien Esikunnan laatimassa ohjeessa ”Koulutuskulttuurin parantaminen maavoimissa” todetaan, että osa palveluksensa keskeyttävistä varusmiehistä ei sopeudu varusmiespalvelukseen. Erityisesti sellaisilla syrjäytymisuhan alaisilla henkilöillä, joilla on puutteita oppimiseen liittyvissä, sosiaalisissa ja fyysisissä valmiuksissa, on suurin riski kohdata sopeutumisvaikeuksia ja keskeyttää palvelus. (Maavoimien Esikunta 2012, 9 ja 11.)

Eräs keskeyttämiseen liittyvä tekijä on varusmiesten kokema ahdistus. Eniten ahdistusoireita ja epämukavuuden tuntemuksia on tutkimusten mukaan psyykkisistä syistä keskeyttävillä, mutta niitä ilmaisevat lähes yhtä paljon myös siviilipalvelukseen lähtijät (Lumme 2007, 89; Johansson, 2009, 10; Johansson 2011, 7).

Salon (2008) saamat tulokset palveluksen keskeyttämisestä, jotka perustuivat kotimaiseen aineistoon, olivat samansuuntaisia kuin ulkomaisissakin tutkimuksissa. Keskeyttämisen riski kasvaa, jos koulutustaso on alhainen, henkilöllä on fyysisiä tai psyykkisiä terveysongelmia, hän käyttää huumeita, hänellä on alhainen motivaatiotaso ja oppimiskyky, hänellä on ollut käyttäytymisongelmia koulussa, hän on joutunut tekemisiin viranomaisten kanssa tai jos hän on selkeästi vanhempi tai nuorempi kuin muut varusmiehet. Henkilön kyvyt ja taustatekijät ovat suuremmissa roolissa keskeyttämisessä kuin palvelukseen sopeutumisessa. (Salo 2008, 195–196.)

2.3 Keskeyttämisten hallinta – mitä on tehtävissä?

Puolustusvoimissa on pitkäjänteisesti tehty työtä varusmiespalveluksen kehittämiseksi (vrt. Leinonen, Nikkanen & Otonkorpi-Lehtoranta 2013, 209). Erityisesti on kiinnitetty huomiota kahden ensimmäisen palvelusviikon järjestelyihin, jotta palveluksen aloittaminen ja sopeutuminen uuteen ympäristöön, ihmisiin ja tapoihin sujuisi mahdollisimman kivuttomasti. Salon (2004, 167) tekemien havaintojen perusteella palveluksen alkupäivien ja kahden ensimmäisen viikon ”pehmeän laskun” ideana on sopeuttaa alokas talon tavoille sellaisilla toimenpiteillä, ettei hän keskeytä palvelusta mutta kuitenkin sosialisaatio armeijan ympäristöön ja uuteen organisaatioon alkaa.

Kutsuntaikäisten miesten ennakkoterveystarkastuksien kriteereitä palveluskelpoisuusluokan määrittämiseksi tarkastettiin vuoden 2010 alusta ja tiukentuneen seulan vuoksi yhä useampi kutsuntaikäinen karsiutuu pois jo ennen palveluksen aloittamista. Tämä ei ole kuitenkaan Johanssonin (2011, 14) mukaan vaikuttanut merkittävästi keskeyttämissyiden jakaumiin ja niiden taustalla vaikuttaviin tekijöihin, vaikka keskeyttäneiden osuus palveluksen aloittaneista onkin laskenut huippuvuosien 2007–2009 tasosta (18–19 %) tähän päivään (15,7 % vuonna 2013) (Pääesikunta 2013).

Jokainen varusmiespalveluksen suorittanut asevelvollinen on puolustusvoimien kävelevä mainos joko hyvässä tai pahassa riippuen palveluksessa saaduista kokemuksista. Koska alokkaat muodostavat ennakkokäsityksen varusmiespalveluksesta pääosin asevelvollisuuden suorittaneiden kertomusten, ”intti-stoorien”, perusteella (vrt. Salminen 2011, 102; ks. myös

Hoikkala ym. 2009, 229; Ryhänen 2003, 220), tulee alokkaille ennen palvelukseen astumista suunnattuun tiedottamiseen kiinnittää erityistä huomiota. Jakamalla ennakkoon informaatiota palvelusjärjestelyistä ja koulutusmahdollisuuksista sekä huomioimalla mahdollisimman hyvin alokaskyselyn perusteella kartoitetut asevelvollisten toiveet vaikutetaan positiivisten ennakkoasenteiden syntymiseen ja alokkaiden palvelusmotivaatioon. Näin saadaan vähennettyä myös keskeyttämistapauksia. (Maavoimien Esikunta 2012, 3–4, 10.)

Huolimatta siitä, että palveluksen keskeyttäjiä on tutkittu paljon, ei keskeyttämiseen liittyvää vaihtelua ole pystytty selittämään tyhjentävästi. Käytössä olevat menetelmät saattavat ennustaa palveluksen keskeytymistä huomattavalle osalle varusmiehiä, joilla siihen on korkea riski mutta jotka suorittavat palveluksen loppuun. Toisaalta menetelmillä ei löydetä matalan riskitason tapauksia, jotka keskeyttävät palveluksen. Juuri niitä varusmiehiä, jotka tarvitsisivat ylimääräistä tukea palvelukseen sopeutumisessa ja siitä selviämisessä, ei löydetä ajoissa, vaan palvelus ehtii keskeytyä. Sen sijaan, että yritetään määritellä yksityiskohtaisemmin tekijöitä, jotka aiheuttavat keskeyttämisen, pitäisi Salon mukaan tulevaisuudessa keskittyä kehittämään ja tutkimaan keinoja, joilla palvelukseen sopeutumista voidaan parantaa. Kouluttajat ja varusmiesjohtajat voivat vaikuttaa merkittävästi varusmiehen sopeutumiseen ja päätökseen suorittaa palvelus loppuun, jos heille annetaan siihen ohjausta ja erityisiä työkaluja. (Salo 2008, 195–196.)

Sekä Salon (2004, 150) että Salmisen (2011, 102) havaintojen mukaan yksi suurimmista puutteista palveluksen ensimmäisten päivien aikana niin alokkaiden kuin varusmiesesimiestenkin näkökulmasta oli oman kouluttajan läsnäolon ja tuen puute. On ensiarvoisen tärkeää, että kouluttaja on mukana toiminnassa virallisesti ohjaamassa sitä, tiedottamassa asioista, arvioimassa sopeutumista ja oppimista sekä epävirallisesti yleisen ilmapiirin ”haistelijana”.

3 PUOLUSTUSVOIMIEN KOULUTUSKULTTUURI MURROKSESSA

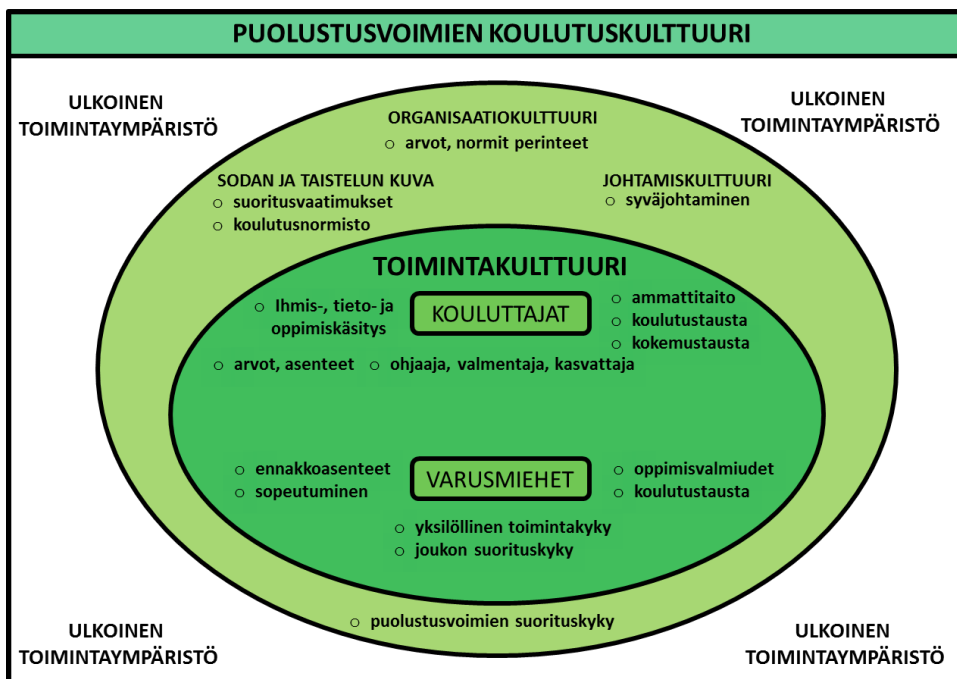
Tämän luvun tarkoituksena on selvittää aiemman tutkimuksen valossa puolustusvoimien koulutuskulttuurin käsitettä ja mikä on sen vaikuttavuus varusmiehiin. Puolustusvoimien koulutuskulttuuria on tutkittu varsin vähän, vaikka Maanpuolustuskorkeakoulun koulutustaidon laitos käynnisti jo vuonna 1996 tutkimusohjelman koulutuskulttuurin muutosten kuvaamiseksi. Tutkimuksen painopisteenä oli erityisesti varusmieskoulutus ja sen kehittäminen. (Toiskallio 1996, 3.) Tutkimusohjelmassa kulttuuri määriteltiin käytännön ”syvärakenteeksi”, joka koostuu yhteisössä vallitsevista ajatus- ja toimintatottumuksista.

Varusmieskoulutuksen lähtökohtana ovat puolustusvoimille käsketyt lakisääteiset tehtävät, joista tärkein on Suomen sotilaallinen puolustaminen. Siihen sisältyy muun muassa sotilaskoulutuksen antaminen ja maanpuolustustahdon edistäminen (Laki puolustusvoimista 2007). Ainakin toistaiseksi sekä päättäjät että suurin osa kansalaisista on sitä mieltä, että paras tapa hoitaa Suomen puolustus on yleinen asevelvollisuus (mm. Siilasmaa 2010, 8). Karu totuus, jota ei aina selkeästi tuoda esille varusmiehillekään (vrt. Hoikkala ym. 2009, 202–203; 225–226) on se, että puolustusvoimat on olemassa sotaa varten. Sotilaskoulutuksen tavoitteena on kouluttaa suorituskykyisiä sodan ajan joukkoja taistelukentälle. Nämä joukot muodostuvat toimintakykyisistä yksilöistä, jotka ovat tarvittaessa valmiita myös tappamaan vihollisen.

Pekka Halonen (2007) on väitöskirjatutkimuksessaan ”Puolustusvoimien koulutuskulttuurin rakentuminen” tutkinut eri henkilöstöryhmiin kuuluvien kouluttajien ja varusmiesjohtajien käsityksiä puolustusvoimien koulutuskulttuurista ja kartoittanut keinoja koulutuskulttuurin ja varusmiespalveluksen kehittämiseksi. Tutkimuksen teoreettisessa osassa koulutuskulttuuria tarkasteltiin sekä historian ja nykypäivän että tulevaisuuden näkökulmista. Tutkimuksen empiirinen aineisto kerättiin kouluttajille (n=347) ja varusmiesjohtajille (n=1035) tehdyllä kyselyllä ja aineisto analysoitiin käyttämällä fenomenografista tutkimusotetta. Tutkimuksen valossa kouluttajilla on hyvin yhteneväiset ja nykyaikaiset käsitykset koulutukseen liittyvistä asioista kuten oppimisesta ja opettamisesta. Nämä ovat Halosen mukaan tärkeimpiä tekijöitä, jotka mahdollistavat puolustusvoimien koulutuskulttuurin kehittymisen. (Halonen 2007.)

Halosen tutkimuksessa puolustusvoimien koulutuskulttuuri rakentuu kahdesta ulottuvuudesta: organisaatiotasosta ja toimintakulttuuritasosta. Organisaatiotason peruselementtejä ovat organisaatio- ja johtamiskulttuuri sekä sodan ja taistelun kuva, joka ohjaa annettavaa sotilaskoulutusta. Toimintakulttuuritasolla tarkastelun kohteena ovat kouluttajien toiminta sekä varusmiesten koulutus ja kasvatus. Toimintakulttuuri ilmentää kouluttajien ajattelu-, käyttäytymis-

ja toimintamalleja, jotka luovat perustan käytännön koulutustoiminnalle. Kuviossa 1 on esitetty Halosen näkemys koulutuskulttuurin rakentumisesta (Halonen 2007, 155).

Kuvio 1. Puolustusvoimien koulutuskulttuurin rakentuminen Halosen (2007, 155) mukaan.

Yhteiskuntatieteiden maisteri Raija Ryhänen (Ryhänen 2003) on seurantatutkimuksessaan vuonna 2002 tutkinut varusmiesten palveluskokemuksia viidessä eri joukko-osastossa peruskoulutuskauden lopulla ja verrannut niitä vuonna 1998 samalla tutkimusasetelmalla saatuihin tuloksiin. Tavoitteena oli selvittää puolustusvoimissa vuonna 1998 tehdyn koulutusuudistuksen vaikutuksia koulutuskulttuuriin. Sekä aiemmassa tutkimuksessa että seurantatutkimuksessa havaittiin, että kaikki nuoret eivät sopeudu varusmiespalveluksessa vallitseviin olosuhteisiin, käskytykseen ja kuriin. Palveluksen aloittaneista moni saattaa jättää leikin kesken jo ensimmäisten viikkojen aikana. Varusmiesten palveluskokemuksiin ja -halukkuuteen myönteisesti vaikuttavia tekijöitä olivat koulutuksen laatu, suoritusten arvostus, kokemus oppimisesta ja kouluttajien niin henkilökuntaan kuuluvien kuin varusmiesjohtajien positiivinen asennoituminen. Erityisen tärkeää palvelukseen sopeutumisen kannalta on Ryhänen mukaan kurimääräysten ja muiden varusmiesten vapautta rajoittavien tekijöiden riittävä ja selkeä perusteleminen ensimmäisistä palveluspäivistä alkaen. (Ryhänen 2003, 236–237.) Ryhänen saamien tulosten perusteella vuoden 1998 koulutusuudistuksella ja etenkin siihen liittyvällä johtaja- ja kouluttajakoulutuskokonaisuudella oli yleisesti myönteinen vaikutus koulutuskulttuurin kehittymiseen.

Kuten Halonenkin (2007, 12, 25) väitöskirjatutkimuksessaan toteaa, puolustusvoimien koulutuskulttuuriin kohdistuu monia ulkoisia ja sisäisiä muutospaineita. Uhkakuvien ja sodan ku-

van muutos aiheuttaa uusia vaatimuksia niin sodassa käytettävälle teknologialle kuin taistelija käyville joukoille ja yksittäisille taistelijoille. Tämän päivän ja etenkin tulevaisuuden taistelutentillä ei pärjää ilman uudenlaista ajattelua ja osaamista. Taistelutoiminta vaatii jokaiselta taistelijalta organisaatiotasosta riippumatta kykyä ajatella itsenäisesti ja joustavasti sekä olla aloite- ja improvisointikykyinen (Toiskallio 1996, 16). Osaltaan muutos ohjaa myös koulutuskulttuurin luonnetta. Edellä mainittujen vaatimusten pitäisi näkyä myös asevelvollisten koulutuksen sisällöissä sekä tavoitteissa ja ennen kaikkea konkreettisesti koulutus- ja opetus-työssä (Halonen 2007, 23).

Salon (2004, 151) mukaan on syntynyt dilemma, jossa puolustusvoimien koulutuskulttuuri joutuu tasapainottelemaan hierarkkisen, opetussuunnitelmia noudattavan järjestelmän ja siviiliyhteiskunnasta mukaan otettujen konstruktivististen käsitysten ristipaineissa. Samansuuntaisen havainnon on tehnyt myös Salasuo (Hoikkala ym. 2009, 406). Vaikka virallisissa ohjeissa ja oppikirjoissa puhutaan konstruktivistisesta oppimiskäsityksestä ja uusista oppimismenetelmistä, niin ne eivät Salon mielestä sovellu sellaisenaan kaikkiin armeijan koulutustilanteisiin, jos kouluttaja ei tiedosta niiden tilanteenmukaista käyttöä. Olen osittain samaa mieltä. Behavioristisella toistokoulutuksellakin on oma paikkansa ja aikansa tiettyjen taitojen lihaskäyttöön saattamisessa, mutta väitän, että jos koulutus- ja oppimistilanteita katsottaisiin laajemmassa perspektiivissä, voitaisiin moni asia tehdä myös toisin.

Lehtonen totesi jo vuonna 1996, että puolustusvoimien koulutuskulttuuri on muuttumassa koulutus- ja kouluttajakeskeisestä oppimiskeskeiseksi (Lehtonen 1996, 53). Perinteisestä pysyvyyttä edustavasta instituutiosta kuten puolustusvoimat ei kuitenkaan tehdä hetkessä, edes sotilaskäskyllä, joustavaa ja innovatiivista oppivaa organisaatiota. Kuten Ryhänenkin toteaa, yleisesti ottaen kulttuuri muuttuu hitaasti, oli kyse mistä tahansa organisaatiosta. Puolustusvoimissa muodollisia rakenteita ja perinteisiä toimintatapoja vaalitaan osin tiedostamattakin monissa toiminnoissa ja niiden muuttaminen on vaikeaa (Ryhänen 2003, 238). Vaikka puolustusvoimien uuden koulutuskulttuurin visiot, strategiat ja tavoitteet, tähtäävät aidosti muutokseen, on sen jalkautuminen ruohonjuuritasolle perusyksiköihin ollut hidasta (Hoikkala ym. 2009, 414).

4 TUTKIMUKSEN TEOREETTISET PERUSTEET

4.1 Tutkimuksen metodologiset valinnat

Tämä tutkimus on luonteeltaan kuvaileva ja vertaileva survey-tutkimus. Tutkimuksen viitekehys rakennetaan sekä palveluksen keskeyttämistä että puolustusvoimien koulutuskulttuuria koskevien aikaisempien tutkimusten pohjalta. Tutkimuksen empiirinen osa toteutetaan kvantitatiivisena survey-tutkimuksena, jonka tarkoituksena on kuvata varusmiespalveluksen keskeyttämiseen liittyviä syitä, vertailla eri syistä palveluksensa keskeyttäneiden varusmiesten kokemuksia muun muassa koulutuskulttuurista ja tutkia keskeyttämiseen liittyvien tekijöiden riippuvuussuhteita toisiinsa. Tutkimuksen empiirisenä aineistona on keskeyttämiskyselyistä (Liite 2) saatu tietoaineisto, joka analysoidaan SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*)-tilasto-ohjelmiston avulla. Analyysin tuloksista tehdään johtopäätökset deduktiivisen päättelyn avulla.

Tieteen tekemisen tavoitteena on objektiivisen, totuudenmukaisen ja arvovapaan tiedon tuottaminen. Etenkin ihmistieteissä on keskusteltu paljon siitä, onko ylipäätään mahdollista tutkia mitään täysin objektiivisesti. (Raatikainen 2004, 14 ja 155.) Aiheen valinnasta lähtien tutkija tekee jatkuvasti valintoja tutkimuksen edetessä, joihin vaikuttavat hänen omat kiinnostuksen kohteensa, taustasitoumuksensa, arvonsa ja etiikkansa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 58 ja 114–115; ks. myös Viskari 2009, 108). Ne ovat kehittyneet elämän varrella osin tiedostamattomiksi osaksi ihmisen identiteettiä.

Vaikka tämän tutkimuksen tieteenfilosofista näkökulmaa voisi luonnehtia positivismille tyypilliseksi (maailma koostuu tosiasioista, joista voidaan johtaa uusia tosiasioita, suositaan kausaaliselityksiä ja deduktiivista päättelyä), ei ihmis- ja todellisuuskäsitykseni ole yhtä deterministinen. Ihmisellä on myös itsellään mahdollisuus (halutessaan) olla aktiivinen toimija ja vaikuttaa tapahtumiin. Tieto-opillisesti tutkimuksen näkökulma on rationalistinen eli tieto pyritään tavoittamaan järkeilyn, päättelyn ja logiikan avulla. Voin tutkijana kyllä tuottaa hyvin perusteltua tietoa, mutta en usko, että tieto on ikuisesti pysyvää, vaan se muuttuu ihmisen ja toimintaympäristön muuttuessa. En voi myöskään tutkimuksellani selvittää ”koko totuutta” tutkittavasta aiheesta vaan pikemminkin pienen palan jostakin laajemmasta kokonaisuudesta (Metsämuuronen 2003, 3). Parhaiten tutkimukseni tieteenfilosofista lähestymiskulmaa vastaa ehkä kriittinen rationalismi. Sen mukaan tutkijalla on aina aiheestaan ennakkokäsityksiä, jotka ohjaavat havainnointia tutkittavasta ilmiöstä. Alustavaa käsitystä eli hypoteesia tutkitaan suhteessa todellisuuteen ja se pyritään joko vahvistamaan tai kumoamaan. Vaikka kriittinen rationalismi korostaa teorian merkitystä, se hyväksyy myös arvot erottaen samalla kuitenkin

selkeästi tosiasioihin perustuvan rationaalisuuden maailman ja arvojen ohjaaman maailman toisistaan. (Järvinen & Järvinen 2011,187.)

4.2 Tutkimusongelmat

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää onko palveluksen keskeyttämisellä ja kokemuksella koulutuskulttuurista selvää syy-yhteyttä keskenään.

Tutkimuksen pääongelma on:

Miten eri syistä palveluksen keskeyttäneiden varusmiesten kokemukset koulutuskulttuurista eroavat toisistaan?

Tutkimuksen pääongelmaan pyritään löytämään vastaus seuraavilla alaongelmien avulla:

1. Millä taustamuuttujilla on yhteys palveluksen keskeyttämiseen?
2. Miten ahdistusoireet ilmenevät eri keskeyttäjäryhmissä?
3. Miten ahdistusoireiden ilmeneminen on yhteydessä kokemukseen koulutuskulttuurista?

Tutkimukselle on muodostettu seuraavat hypoteesit aikaisemman tutkimuksen perusteella:

- koulutustausta vaikuttaa keskeyttämisen syyhyn
- siviilipalvelukseen lähtijät ilmaisevat ahdistusoireita kuten psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet
- siviilipalvelukseen lähtijöiden ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden kokemukset koulutuskulttuurista ovat negatiivisemmat kuin fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneillä
- koulutuskulttuurin ja palveluksen keskeyttämisen välillä ei ole selvää yhteyttä

4.3 Tutkimusaineisto ja siihen tehdyt rajaukset

Tutkimus rajataan koskemaan yhtä joukko-osastoa, Viestirykmenttiä, jossa on kaksi alokas-koulutusta antavaa perusyksikköä. Ajallisesti tarkastellaan vuosina 2008–2013 (saapumiserät 1/08–2/13) palveluksensa keskeyttäneitä varusmiehiä. Viestirykmenttiin astui palvelukseen tarkastelu vuosina yhteensä 3908 alokasta. Pääosa Viestirykmenttiin tulevista varusmiehistä ovat kotoisin Itä-Uudeltamaalta, Kanta-Hämeestä ja Uudeltamaalta. Tutkimuksen perusjoukkona voidaan pitää kaikkia Viestirykmentissä vuosina 2008–2013 palveluksensa keskeyttäneitä varusmiehiä, joita ko. vuosina on ollut yhteensä 717. (Viestirykmentti 2013.) Keskeyttämiskyselyyn vastanneita palveluksen keskeyttäjiä tarkastelu vuosilta on yhteensä 411 (Taulukko 1). Vapaaehtoista asepalvelusta suorittavat naiset, joita aineistossa oli yksitoista kappaletta, rajataan tämän tarkastelun ulkopuolelle. Aineistossa oli myös yksi vastaaja, joka ei ollut valinnut mitään keskeytyksen perustetta esitetystä seitsemästä vaihtoehdosta ja kolme vastaajaa, joilta puuttui useampia vastaustauksia kysymyssarjasta. Nämä neljä tapausta rajattiin

myös otoksen ulkopuolelle. Taulukossa 1 on esitetty Viestirykmentissä palvelukseen astuneiden varusmiesten ja palveluksensa keskeyttäneiden määrä sekä saatujen vastausten määrä vuosina 2008–2013 (Viestirykmentti 2013, Maavoimien Esikunta 2014).

Taulukko 1. Viestirykmentissä palveluksen aloittaneet, palveluksen keskeyttäneet ja heiltä saadut vastaukset keskeytyskyselyyn vuosilta 2008–2013.

Vuosi	Palvelukseen astuneet	Palveluksen keskeyttäjät / vuosi	Vastaukset
2008	599	109	83
2009	729	131	4
2010	647	97	34
2011	597	114	66
2012	609	112	109
2013	727	154	115
Yhteensä	3908	717	411

Aineistoa rajattiin edelleen siten, että otokseen valittiin keskeytyssyy perusteella kolme suurinta vastaajaryhmää, jotka ovat fyysisistä (N=176) ja mielenterveydellisistä syistä palveluksensa keskeyttäneet (N=85) sekä siviilipalvelukseen hakeutuneet (N=97). Taulukossa 2 on esitetty tutkimukseen valittujen ryhmien sekä analyysien ulkopuolelle jätettyjen ryhmien jakaumat (N) ja prosenttiosuudet (%). Tutkimuksen lopullinen otos (N=358) edustaa 90,4 % kaikista saaduista vastauksista. Neljä muuta keskeyttäjäryhmää, taloudellisista syistä (N=4), lähiomaisen terveydentilan vuoksi (N=4), huumeiden käytön takia (N=13) tai muun syyn vuoksi keskeyttäneet (N=17) ovat määrällisesti niin pieniä, että ne jätettiin tarkastelun ulkopuolelle. Näiden ryhmien yhteenlaskettu osuus aineistosta oli 9,6 %.

Taulukko 2. Tutkimukseen valittujen ryhmien sekä ulkopuolelle jätettyjen ryhmien jakaumat (N ja %).

Keskeytyksen peruste		Lukumäärä (N)	Prosentti (%)	Tarkasteluun valittujen osuus (%)
Valitut	Fyysiset syyt	176	44,4	49,2
	Mielenterveydelliset syyt	85	21,5	
	Siviilipalvelus	97	24,5	
	Yhteensä	358	90,4	
Ei valittu	Taloudelliset syyt	4	1,0	
	Lähiomaisen terveys	4	1,0	
	Huumeiden käyttö	13	3,3	
	Muu syy	17	4,3	
	Yhteensä	38	9,6	
Yhteensä		396	100,0	

Tutkimusasetelmassa vertaillaan kolmen suurimman keskeyttäjäryhmän kokemuksia toisiinsa. Useissa palveluksen keskeyttämistä käsittelevissä kvantitatiivisissa tutkimuksissa (esim.

Parkkola 1999, Lumme 2007) verrokkiryhmänä on käytetty palveluksen jatkajia. Tutkimukseen käytettävissä oleva aika ei kuitenkaan mahdollistanut tämän tyyppisen vertailuaineiston keräämistä.

Tutkimuksen lopullinen otos $N=358$ ei ole puhdas todennäköisyyteen perustuva satunnaisotos (*random sample*), koska otantaa ei ole tehty tilastollisin menetelmin koko perusjoukosta (kaikki Viestirykmentissä palveluksen keskeyttäneet ko. vuosilta). Tähän on syynä se, että keskeytyskyselyitä ei ole saatu kaikilta keskeyttäneiltä (ks. Taulukko 1). Koska tutkimuksessa käytetään valmista aineistoa, asiaan ei ole voitu vaikuttaa, mutta edellä mainittu tulee ottaa huomioon tuloksia arvioitaessa.

Kuten taulukosta 1 käy ilmi, kyselyjen kato on suuri ja vaihtelee vuosittain huomattavasti. Puolustusvoimien ohjeiden mukaan keskeyttämiskysely pitäisi teettää jokaiselle palveluksen keskeyttävälle varusmiehelle ennen kotiuttamista (Pääesikunta 2013b). Viestirykmentissä keskeyttämiskyselyyn vastaaminen on käsketty normien mukaisesti eli jokaisen keskeyttävän varusmiehen pitäisi vastata ennen kotiuttamista keskeyttämiskyselyyn perusyksikössään, josta vastauslomakkeet lähetetään sosiaalikuraattorille. Sosiaalikuraattori kokoaa vastauslomakkeet sekä vapaamuotoiset vastaukset ja lähettää ne pääesikunnan ohjeistuksen mukaisesti eteenpäin. (Viestirykmentti 2012.)

Kaiken kaikkiaan lähes 43 % Viestirykmentissä vuosina 2008–2013 keskeyttäneistä on kotiutunut täyttämättä kyselylomaketta tai ainakaan keskeyttämiskyselyt eivät ole päätyneet ohjeiden mukaisesti Puolustusvoimien tutkimuslaitoksen Toimintakykyosastolle. Johanssonin (2011, 3) mukaan valtakunnallisesti noin kolmasosalta keskeyttäneistä ei saada vastausta keskeyttämiskyselyyn. Viestirykmentissä kato on kymmenen prosenttia suurempi kuin valtakunnan keskiarvo. Syitä vastaukseen voi vain arvailla. On tietenkin mahdollista, että keskeyttäjät ovat täyttäneet lomakkeen, mutta niitä ei ole lähetetty käsketyksi eteenpäin. Omien kokemusten pohjalta voin todeta, että kun varusmiehen palvelus keskeytyy syystä tai toisesta, perusyksikkö hoitaa kaikki käytännön kotiuttamisjärjestelyt. Varusmiespalveluksen keskeyttämistä käsittelevässä normissa (Maavoimien Esikunta 2013, 14 ja 17) kotiuttaminen tulee tehdä ”mahdollisimman nopeasti” ja ”viivytyksettä”, joka voi aiheuttaa sen, että keskeyttämiskysely jää kiireessä teettämättä. Joka tapauksessa joukko-osaston tulisi kiinnittää kyselykatoon huomiota ja miettiä toimintatapoja, joilla asia saadaan korjattua.

4.4 Käytetty mittari – keskeyttämiskysely

Tämän tutkimuksen empiirinen tietoaaineisto on kerätty Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskuksen pysyväisasiakirjan (2003) mukaisella kysymyssarjalla (Liite 2), joka otettiin käyttöön vuoden 2004 alusta. Tutkimusta koskevan tarkastelujakson ajan, vuodesta 2008 vuoden 2013 loppuun, kysymyssarja on pysynyt samana. Varusmiesten palautekyselyjä koskeva uusi normi astui voimaan 1.1.2014 alkaen (Pääesikunta 2013b). Siihen on koottu ohjeet kaikista varusmiehille tehtävistä kyselyistä (alku-, keskeyttämis- ja loppukysely). Uudistuksessa keskeyttämiskyselyn sisältöä laajennettiin. Vuoden 2004-kysymyssarjassa taustatietokysymyksiä on 19 ja 2014-kysymyssarjassa 31. Vastaavasti mielipidekysymyksiä oli aiemmin 48 ja uudessa kyselyssä 61. Osa uuden kysymyssarjan kysymyksistä on samoja kuin alku- ja loppukyselyssä, mikä mahdollistaa kyselyiden keskinäisen vertailtavuuden. Keskeyttämiskyselyn taustatietokysymykset ovat vaihtoehtokysymyksiä, joista vastaaja valitsee itselleen sopivan vaihtoehdon. Mielipidekysymykset on luokiteltu Likert-asteikon mukaisesti viiteen eri vastausvaihtoehtoon: täysin samaa mieltä, pääosin samaa mieltä, siltä väliltä, pääosin eri mieltä ja täysin eri mieltä.

Tutkimuksen mittarina toimivaa kysymyssarjaa voidaan pitää yleisesti ottaen hyvin luotettavana. Siihen on vastannut tuhansia palveluksensa keskeyttäneitä varusmiehiä kymmenen vuoden aikana ja kyselyn tulokset on analysoitu tilastollisesti jokaisen saapumiserän osalta. Kyselyssä on siis valmis, moneen kertaan testattu mittari, jolla saadut tulokset ovat vaihdelleet hyvin vähän vuosien varrella.

Keskeyttämiskyselyiden tietoaaineisto on saatu käyttöön Maanpuolustuskorkeakoulun Käyttämistieteiden laitokselta (1.1.2014 alkaen Puolustusvoimien tutkimuslaitoksen Toimintakykyosasto (PVTUTKL–TOKYOS)). Kaikkiin tutkimuksiin, joissa käytetään puolustusvoimien henkilörekisteritietoja, pitää anoa tutkimuslupa Pääesikunnasta (Pääesikunta 2013a). Tälle tutkimukselle on myönnetty tutkimuslupa, joka löytyy puolustusvoimien asianhallintajärjestelmästä asiakirjatunnisteella AJ24162 (ST IV) (Pääesikunta 2013c).

4.5 Käytetyt analyysimenetelmät

Aineiston tilastolliset analyysit tehtiin SPSS tilasto-ohjelmalla. Analyysit perustuvat taustamuuttujien ja mielipideväittämien ristiintaulukointeihin ja saatujen prosenttijakaumien vertailuihin kolmen keskeyttäjäryhmän välillä. Aineiston tarkastelu aloitetaan kahden taustamuuttujan kautta, joista aikaisempien tutkimusten perusteella valittiin tarkempaan analyysiin palvelusaika keskeytyshetkellä sekä koulutustausta. Lisäksi keskeyttäjien ennako-odotuksia kar-

toitettiin väitteiden ”Tulin varusmiespalvelukseen positiivisin ennakko-odotuksin” (numero 63), ”Pääsin siihen joukko-osastoon johon olin halunnut” (numero 20), ja ”Pääsin siihen ase-lajiin, johon olin halunnut” (numero 21) perusteella. Edellä esitettyjen väittämien pohjalta pyrittiin vastaamaan tutkimuksen ensimmäiseen alaongelmaan: ”Millä taustamuuttujilla on yhteys palveluksen keskeyttämiseen?”.

Toiseen alaongelman ”Miten ahdistusoireet ilmenevät eri keskeyttäjäryhmissä?” selvittämi- seksi ja ahdistuksen sekä epämukavuuden tuntemusten tarkastelemiseksi keskeytyskyselystä valittiin seuraavat 14 väittämää tarkempaa analyysiä varten:

- 22. Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään.
- 25. Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia.
- 30. Sotilaselämään kuuluvat vapauden rajoitukset eivät vaikuttaneet mielialaani.
- 33. Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä.
- 35. Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudes- tani.
- 38. Olen nähnyt unissani varusmiespalvelukseen liittyviä painajaisia.
- 46. Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset jne.) saivat minut olemaan jat- kuvasti varuillani.
- 48. Tunsin olevani erilainen kuin palvelustoverini ja välttelin heitä.
- 50. Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua.
- 52. Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua.
- 56. Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua.
- 57. Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskas.
- 58. Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt.
- 66. Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta.

Väitteille tehtiin ristiintaulukoinnit ja X^2 -testit kolmen keskeyttäjäryhmän kesken. Tulosten perusteella väittämät 38, 48 ja 50 jätettiin jatkoanalyysien ulkopuolelle, koska kaikkien kol- men keskeyttäjäryhmän vastaukset olivat samansuuntaisia eikä niissä ollut mitään yllättävää. Tutkimuksen kannalta oleelliset taulukot on analysoitu luvussa 5.2 ja kaikki loput ristiintaulu- koinnit on esitetty liitteessä 3.

Kokemusta koulutuskulttuurista tarkasteltiin seuraavien keskeyttämiskyselystä eroteltujen kymmenen väittämän perusteella:

- 23. Harjoitukset olivat hyvin järjestettyjä.
- 27. Yksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä.

- 32. Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa.
- 36. Kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti.
- 40. Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani.
- 42. Varusmiesesimiehet eivät loukanneet ihmisarvoani.
- 43. Varusmiesesimiesten kielenkäytössä oli paljon parantamisen varaa.
- 49. Varusmiesesimieheni olivat huumorintajuisia.
- 51. Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista.
- 54. Esimieheni antoivat tunnustusta hyvistä suorituksista.

Myös nämä väittämät ristiintaulukoitiin ja niille tehtiin X^2 -testit, joiden perusteella lopullisen tarkastelun ulkopuolelle jätettiin väittämä 23 (Harjoitukset olivat hyvin järjestettyjä), koska suurin osa vastaajista ei ollut ehtinyt osallistua harjoituksiin ennen palveluksen keskeyttämistä, joten voidaan olettaa, että niitä on haastavaa arvioida oikein perustein. Palveluksen lyhyen keston vuoksi myös väite 54 (”Esimieheni antoivat tunnustusta hyvistä suorituksista”) jätettiin pois jatkoanalyyseistä. Väite 43 (”Varusmiesesimiesten kielenkäytössä oli paljon parantamisen varaa”) osoittautui ongelmalliseksi, koska väite on muotoiltu siten, että sen voi helposti ymmärtää väärin. Tämä näkyi vastausten hajanaisuutena, joten väite jätettiin pois jatkotarkastelusta. Koulutuskulttuuriin liittyvät keskeisimmät taulukot on analysoitu luvussa 5.3 ja loput taulukot on koottu liitteeseen 4.

Vastauksen saamiseksi kolmanteen alaongelmaan ”Miten ahdistusoireiden ilmeneminen on yhteydessä kokemukseen koulutuskulttuurista?” käytettiin lineaarista regressioanalyysiä. Sen avulla pyrittiin löytämään ilmiön kannalta oleelliset muuttujat eli ne koulutuskulttuuriin liittyvät osa-alueet, joilla on merkitystä keskeyttäjien ahdistuksen tuntemuksille. Regressioanalyysin ensimmäisessä vaiheessa valittiin analyysiin mukaan tulevat muuttujat. Tämä toteutettiin tekemällä sekä ahdistusta että koulutuskulttuuria mittaaville väittämille Pearsonin korrelaatiotesti. Molempien testien tulokset on esitetty liitteessä 5. Lineaarisen regressioanalyysin selitettäviksi muuttujiksi (*Dependent variable*) valittiin ahdistusoireita mittaavien väitteiden korrelaatiomatriisista ne väittämät, joiden korrelaatiokertoimen arvo oli yhden tai useamman väitteen kanssa suurempi kuin 0,60. Nämä väittämät olivat numerot 22, 52, 56, 58 ja 66. Koulutuskulttuuriin liittyvät väittämät (numerot: 27, 32, 36, 40, 42, 49, ja 51) toimivat regressioanalyysin selittävinä (*Independent variable*) muuttujina. Selittävät muuttujat eivät saisi korreloida liian voimakkaasti toistensa kanssa ja tässä tapauksessa näin ei olekaan. Koulutuskulttuuriväittämien keskinäisten korrelaatioiden itseisarvot vaihtelivat välillä 0,189–0,580 (ks. Liite 5).

Seuraavassa vaiheessa tehtiin itse lineaarinen regressioanalyysi askeltavana menettelynä (*Stepwise selection*) jokaiselle kolmelle keskeyttäjäryhmälle erikseen. Edellä mainitussa menettelyssä selittäviä muuttujia (koulutuskulttuuriväittämiä) lisätään ja poistetaan mallista prosessin aikana. Jos mallin selitysaste pienenee merkitsevästi, kun muuttuja on poistettu, se oli-kin oleellinen tekijä ja otetaan uudestaan malliin mukaan. Tätä tapaa voidaan kutsua myös tilastolliseksi menettelyksi, sillä muuttujat on valittu malliin vain tilastollisin perustein. (Metsämuuronen 2003, 586.) Kolmannessa vaiheessa saadut mallit analysoitiin ja tutkimuksen kannalta oleelliset tulokset on esitetty luvussa 5.4. Kaikkien regressioanalyysien tulokset on taulukoitu liitteessä 6.

5 PALVELUKSEN KESKEYTTÄJIEN KOKEMUKSET KOULUTUSKULTTUURISTA

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen empiirisen osan toteutus ja vastataan tutkimuskysymyksiin. Aluksi aineistoa tarkastellaan aikaisempien tutkimusten esiin nostamien taustamuuttujien avulla. Taulukoiden luettavuuden parantamiseksi, niissä on esitetty vain riviprocentit. Aineistosta lasketut muut jakaumien prosenttiluvut on pyöristetty kokonaisluvuiksi ja esitetty kuhunkin taulukkoon liittyvän tekstin yhteydessä.

5.1 Taustatiedot ja ennako-odotukset

Taustatiedoista tarkasteluun valittiin kaksi kokonaisuutta: palvelusaika keskeyttämishetkellä (kysymys 3) ja koulutustausta (kysymys 8). Keskeyttäjien ennako-odotuksia palveluksesta kartoitettiin mielipideväittämien ”Pääsin siihen joukko-osastoon, johon olin halunnut” (väite 20), ”Pääsin siihen aselajiin, johon olin halunnut” (väite 21) ja ”Tulin varusmiespalvelukseen positiivisin ennako-odotuksin” (väite 63) perusteella. Mielipideväittämille tehtiin myös X^2 -testi, jonka tulokset ovat näkyvissä taulukoiden alalaidassa.

Kaikissa keskeyttäjäryhmissä eniten keskeytyksiä tapahtui ensimmäisen palvelusviikon aikana (Taulukko 3). Huomattavaa on, että keskeyttäneiden määrä pysyy suhteellisen korkeana aina peruskoulutuskauden loppuun (8 viikkoa = 56 vrk) saakka. Vaikka kahden ensimmäisen viikon aikana palveluksen fyysinen rasitustaso on hyvin alhainen, palvelus keskeytyi silti juuri fyysisten syiden vuoksi 92 varusmiehellä, joka on 48 % kaikista kahden viikon aikana palveluksensa keskeyttäneistä. Ymmärrettävää sen sijaan on, että fyysisen syyn perusteella keskeyttäneiden määrä nousee hieman P-kauden loppu puolella, kun takana on kuusi viikkoa fyysistä kuormitusta. Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneiden määrä laskee toisella viikolla (20 %) ja nousee taas lähelle ensimmäisen viikon lukemia palvelusviikoilla 4–6 (15–45 vrk). P-kauden lopulla mielenterveydellisistä syistä keskeytettiin vähemmän kuin kahdessa muussa ryhmässä. Siviilipalvelukseen hakeutuneiden määrä laski huomattavasti ensimmäisen viikon jälkeen, mutta nousi taas P-kauden lopulla / erikoiskoulutuskauden alussa. Tätä voi selittää se, että P-kauden lopulla julkaistaan koulutusvalinnat, jotka vaikuttavat palvelusajkaan. Viestiaselajissa varusmiesjohtajien osuus sodanajan kokoonpanosta on huomattava ja tämän vuoksi varusmiehiä joudutaan määräämään johtajakoulutukseen vasten heidän omaa haluaan. Siviilipalvelus voi tuntua siinä tilanteessa helpoimmalta ja nopeimmalta keinolta välttää pisin palvelusaika.

Taulukko 3. Kolmen keskeytysryhmän palvelusajat keskeytyshetkellä (N ja %).

Keskeytyksen peruste	Palvelusaikaa kulunut keskeytyshetkellä (kys 3)						
	0 - 7 vrk	8 - 14 vrk	15 - 45 vrk	46 - 100 vrk	101 - 180 vrk	181 - 270 vrk	Yhteensä N ja %
Fyysiset syyt	58 33,0%	34 19,3%	32 18,2%	36 20,5%	13 7,4%	3 1,7%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	27 31,8%	17 20,0%	24 28,2%	15 17,6%	1 1,2%	1 1,2%	85 100,0%
Siviilipalvelus	44 45,4%	12 12,4%	14 14,4%	21 21,6%	3 3,1%	3 3,1%	97 100,0%
Yhteensä	129 36,0%	63 17,6%	70 19,6%	72 20,1%	17 4,7%	7 2,0%	358 100,0%

Taulukossa neljä on esitetty tarkasteltavien keskeyttäjäryhmien koulutustaustat. Kaikista keskeyttäneistä peruskoulun suorittaneita oli hieman yli 60 %. Ylioppilaita tai lukion oppimäärän suorittaneita oli yhteensä noin kolmannes. Lopuilla keskeyttäneistä joko peruskoulu (1,4 %) tai lukio (4,5 %) oli kesken. Koulutustaustasta riippumatta noin puolet varusmiehistä keskeytti palveluksen fyysisen syyn vuoksi. Peruskoulun käyneistä palveluksen keskeytti joko mielenterveydellisen syyn tai siviilipalvelukseen hakeutumisen perusteella noin neljäsosa. Ylioppilaita puolestaan palveluksen keskeytti mielenterveydellisestä syystä 18 % ja siviilipalveluksen vuoksi 35 %.

Taulukko 4. Kolmen keskeyttäjäryhmän koulutustaustat (N ja %).

Keskeytyksen peruste	Peruskoulutus (kys 8)					Yhteensä N ja %
	Peruskoulu kesken	Peruskoulun oppimäärä	Lukio kesken	Lukion oppimäärä	Ylioppilas	
Fyysiset syyt	3 1,7%	109 61,9%	8 4,5%	5 2,8%	51 29,0%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	2 2,4%	54 63,5%	6 7,1%	3 3,5%	20 23,5%	85 100,0%
Siviilipalvelus	0 0,0%	55 56,7%	2 2,1%	2 2,1%	38 39,2%	97 100,0%
Yhteensä	5 1,4%	218 60,9%	16 4,5%	10 2,8%	109 30,4%	358 100,0%

Seuraavaksi käsitellään ennakkotoiveiden täyttymistä joukko-osaston ja aselajin osalta. Joukko-osastoa ja aselajia koskevien väitteiden jakaumat (N ja %) on esitetty liitteessä 7 (Taulukot A ja B). Kaikista vastaajista 71 % oli joko täysin tai ainakin pääosin samaa mieltä siitä, että olivat päässeet haluamaansa joukko-osastoon (väite 20). Neutraalisti (siltä väliltä) joukko-osastoon suhtautui 15,6 %. Täysin erimieltä asiasta oli vain vajaa 8 % vastanneista eikä ryhmien välillä ollut merkittäviä eroja. Aselajin kohdalla (väite 21) tyytyväisyys hieman laski:

59 % vastaajista oli täysin tai pääosin sitä mieltä, että aselaji vastasi heidän ennakkotoivomustaan, 24,7 % suhtautui asiaan neutraalisti ja 8,7 % oli asiasta täysin eri mieltä. Tyytymättömmimpiä aselajiinsa olivat siviilipalvelukseen hakeutuneet, joista lähes 22 % oli täysin tai pääosin eri mieltä väittämän kanssa. Kummankaan väittämän osalta ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja.

Taulukosta viisi on nähtävissä, että positiivisimmat ennako-odotukset varusmiespalveluksesta (väite 63) olivat fyysisen syyn takia keskeyttäneillä, joista yhteensä hieman yli 52 % oli täysin tai pääosin samaa mieltä väittämän kanssa. Selkeästi vähiten kaikista ryhmistä he vastasivat olevansa täysin eri mieltä väittämästä (9,7 %). Ryhmistä vähiten positiiviset ennako-odotukset olivat siviilipalvelukseen hakeutuneilla. Heistä hieman yli 41 % vastasi väittämään positiivisesti (täysin / pääosin samaa mieltä) ja 16,5 % oli täysin eri mieltä. Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneet sijoittuivat edellä käsiteltyjen kahden ryhmän väliin positiivisissa odotuksissa ja negatiivisessa suhtautumisessa he olivat lähellä siviilipalvelukseen lähtijöitä. Ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja ($p=0,181$).

Taulukko 5. Kolmen keskeyttäjäryhmän ennako-odotukset palveluksesta (N ja %).

Keskeytyksen peruste	Tulin varusmiespalvelukseen positiivisin ennako-odotuksin (väite 63)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	46 26,1%	46 26,1%	44 25,0%	23 13,1%	17 9,7%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	23 27,1%	17 20,0%	21 24,7%	10 11,8%	14 16,5%	85 100,0%
Siviilipalvelus	12 12,4%	28 28,9%	28 28,9%	13 13,4%	16 16,5%	97 100,0%
Yhteensä	81 22,6%	91 25,4%	93 26,0%	46 12,8%	47 13,1%	358 100,0%

$X^2=11,387^a$, $df=8$, $p=0,181$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,92.

5.2 Ahdistukseen liittyvät tuntemukset

Seuraavaksi tarkastellaan kolmen keskeyttäjäryhmän ahdistuksen sekä epämukavuuden tuntemuksia ja vastataan toiseen alaongelmaan ”Miten ahdistusoireet ilmenevät eri keskeyttäjäryhmissä?”. Tässä luvussa analysoidaan tarkemmin tutkimuksen kannalta oleellisten ahdistukseen liittyvien väittämien ristiintaulukoinnit. Loput ahdistusoireita mittaavien väitteiden ristiintaulukoinnit on koottu liitteeseen 3. Taulukon alalaidassa on esitetty X^2 -testin tulos, vapausasteet: df (*degrees of freedom*) ja havaittu p-arvo (jos se poikkeaa nolasta) sekä testin voimassaolon edellytykset. Havaittu p-arvo ilmoitetaan, jotta lukija voi itse päättää onko tulos

häneistä luotettava vai ei. Lisäksi jokaisesta taulukosta on tehty graafinen viivakuvi, josta ryhmien väliset erot ovat helposti havaittavissa. Väittämästä riippuen kuviossa esitettyjen prosenttiosuuksien skaalausta on muutettu, jotta grafiikasta saatiin selkeämpi. Lukijan on hyvä tarkistaa ensin Y-akselin prosenttiluvut ennen kuin tutkii kuvioita tarkemmin.

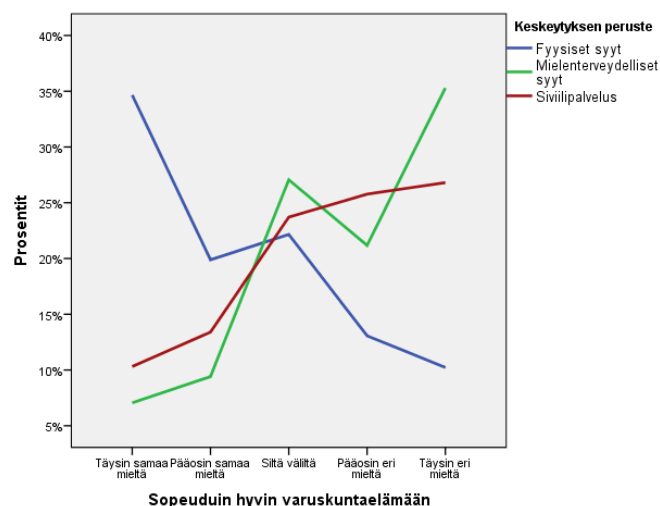
Taulukossa kuusi on esitetty kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämään "Sopeudu hyvin varuskuntaelämään". Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneet sopeutuivat vastaajaryhmistä heikoiten elämään varuskunnassa, heistä reilut 56 % oli pääosin tai täysin eri mieltä ja vain hieman yli 16 % samaa mieltä väitteen kanssa. Siviilipalvelukseen lähtijät vastasivat väittämään hyvin samansuuntaisesti kuin psyykkisistä syistä keskeyttäneet, joskin sopeutuneita oli edellistä ryhmää enemmän. Fyysisen syyn vuoksi keskeyttäneiden vastaukset väittämään olivat lähes päinvastaiset kuin kahdella muulla ryhmällä kuten kuvioista kaksi on nähtävissä. Tämän väitteen osalta erot ryhmien välillä olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p < 0,001$).

Taulukko 6. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Sopeudu hyvin varuskuntaelämään".

Keskeytyksen peruste	Sopeudu hyvin varuskuntaelämään (väite 22)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	61 34,7%	35 19,9%	39 22,2%	23 13,1%	18 10,2%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	6 7,1%	8 9,4%	23 27,1%	18 21,2%	30 35,3%	85 100,0%
Siviilipalvelus	10 10,3%	13 13,4%	23 23,7%	25 25,8%	26 26,8%	97 100,0%
Yhteensä	77 21,5%	56 15,6%	85 23,7%	66 18,4%	74 20,7%	358 100,0%

$\chi^2 = 58,861^a$, $df=8$, $p < 0,001$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,30.

Kuvio 2. Sopeutuminen varuskuntaelämään kolmen keskeyttäjäryhmän mukaan.

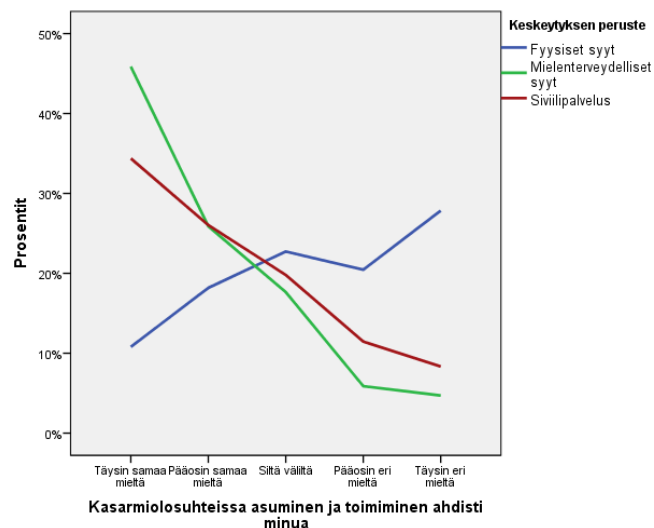
Kasarmiolosuhteissa asumisesta ahdistuivat selkeästi eniten mielenterveydellisistä syistä palveluksensa keskeyttäneitä, kuten taulukosta seitsemän ja kuviosta kolme voi havaita. Heistä lähes 72 % oli väittämän kanssa täysin tai pääosin samaa mieltä. Myös siviilipalvelukseen hakeutuneista valtaosa (yli 60 %) koki kasarmiolosuhteet ahdistaviksi. Fyysistä syistä keskeyttäneet poikkeavat selkeästi kahdesta edellisestä ryhmästä. Heistä hieman alle puolet ei kokenut kasarmilla asumista ahdistavaksi, vaikka joukosta löytyi myös 29 % sellaisia henkilöitä, jotka kokivat ahdistusoireita. Tämänkin väitteen kohdalla ryhmien väliset erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p < 0,001$).

Taulukko 7. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua".

Keskeytyksen peruste	Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua (väite 52)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	19 10,8%	32 18,2%	40 22,7%	36 20,5%	49 27,8%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	39 45,9%	22 25,9%	15 17,6%	5 5,9%	4 4,7%	85 100,0%
Siviilipalvelus	33 34,4%	25 26,0%	19 19,8%	11 11,5%	8 8,3%	96 100,0%
Yhteensä	91 25,5%	79 22,1%	74 20,7%	52 14,6%	61 17,1%	357 100,0%

$\chi^2=68,032^a$, $df=8$, $p<0,001$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,38.

Kuvio 3. Kasarmiolosuhteiden ahdistavuus kolmen keskeyttäjäryhmän mukaan.

Kuviosta neljä voidaan helposti havaita ryhmien väliset erot suhtautumisessa sotilaallisiin harjoituksiin. Fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden käyrä on lähes vastakkainen mielenterveyssyistä keskeyttäneiden ja siviilipalveluksen valinneiden kanssa. Taulukossa kahdeksan on

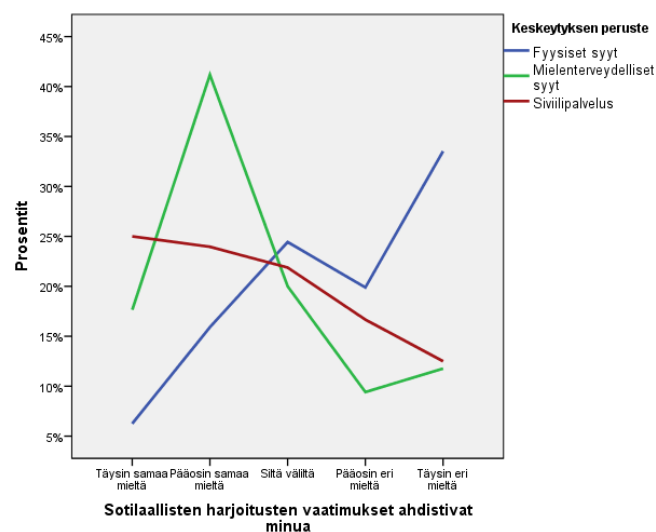
esitetty kolmen keskeyttäjäryhmän vastausjakaumat ja prosenttiosuudet väittämään "Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua". Yli puolet fyysisen syyn vuoksi keskeyttäneistä ei tuntenut ahdistusta harjoitusten vuoksi, kun taas siviilipalvelukseen hakeutuneista lähes puolet koki jonkinlaista ahdistusta. Prosentuaalisesti eniten ahdistuksen tuntemuksia koettiin kuitenkin mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneiden ryhmässä, jossa lähes 59 % vastaajista oli väitteen kanssa joko pääosin tai täysin samaa mieltä. Tässä yhteydessä on muistettava, että yli puolet vastaajista on keskeyttänyt kahden viikon sisällä palveluksen alkamisesta. Koska sinä aikana ei pidetä varsinaisia maastoharjoituksia lainkaan, on pelkkä ajatus harjoitusten vaatimuksista aiheuttanut osalle ahdistusta. Väitteen osalta erot ryhmien välillä olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p < 0,001$).

Taulukko 8. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua".

Keskeytyksen peruste	Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua (väite 56)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	11 6,3%	28 15,9%	43 24,4%	35 19,9%	59 33,5%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	15 17,6%	35 41,2%	17 20,0%	8 9,4%	10 11,8%	85 100,0%
Siviilipalvelus	24 25,0%	23 24,0%	21 21,9%	16 16,7%	12 12,5%	96 100,0%
Yhteensä	50 14,0%	86 24,1%	81 22,7%	59 16,5%	81 22,7%	357 100,0%

$\chi^2=54,150^a$, $df=8$, $p < 0,001$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,90.

Kuvio 4. Sotilaallisten harjoitusten ahdistavuus kolmen keskeyttäjäryhmän mukaan.

Taulukossa yhdeksän ovat kolmen keskeyttäjäryhmän vastaukset (N, %) väittämään "Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt". Tämänkin väittämän kohdalla si-

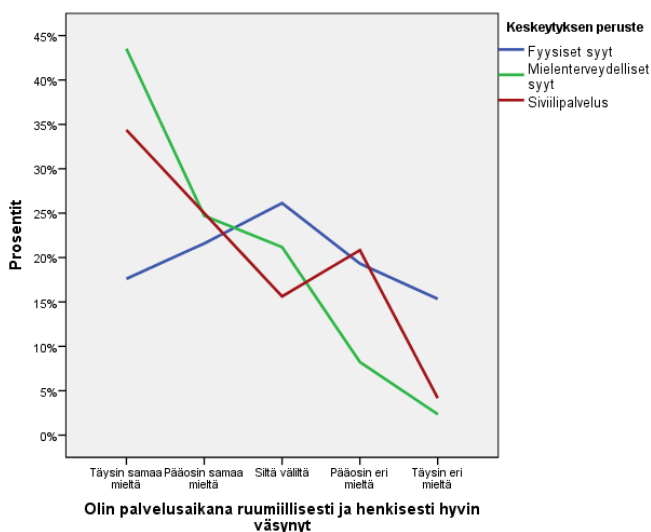
viilipalvelukseen hakeutuneiden ja mielenterveyssyistä keskeyttäneiden vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia, joskin viimeksi mainitut kokivat selkeästi eniten väsymyksen tunteita. Tästä ryhmästä noin 68 % oli väitteen kanssa pääosin tai täysin samaa mieltä ja vain hieman yli 10 % ilmoitti, että ei ollut juurikaan kokenut ruumiillista tai henkistä väsymystä. Fyysisen syyn perusteella keskeyttäneiden vastaukset eroavat edellä esitetystä ryhmästä. Kuten kuviossa voi nähdä, ryhmän käyrä muistuttaa pyramidia eli eniten on niitä, jotka ovat valinneet vaihtoehdon ”siltä väliltä”. Loput vastaukset jakautuvat varsin tasaisesti kumpaankin suuntaan. Fyysistä syistä keskeyttäneiden osalta tämän väittämän vastaukset eroavat muista tässä luvussa analysoiduista väittämistä. Onkin huomattava, että kyseinen väite ei varsinaisesti mittaa ahdistuneisuutta vaan väsymystä ja tällä on saattanut olla vaikutusta keskeyttäjäryhmän vastauksiin. Ryhmien väliset erot olivat väittämän kohdalla tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p < 0,001$).

Taulukko 9. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt".

Keskeytyksen peruste	Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt (väite 58)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	31 17,6%	38 21,6%	46 26,1%	34 19,3%	27 15,3%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	37 43,5%	21 24,7%	18 21,2%	7 8,2%	2 2,4%	85 100,0%
Siviilipalvelus	33 34,4%	24 25,0%	15 15,6%	20 20,8%	4 4,2%	96 100,0%
Yhteensä	101 28,3%	83 23,2%	79 22,1%	61 17,1%	33 9,2%	357 100,0%

$X^2=38,205^a$, $df=8$, $p < 0,001$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,86.

Kuvio 5. Ruumiillisen ja henkisen väsymyksen kokeminen kolmen keskeyttäjäryhmän mukaan.

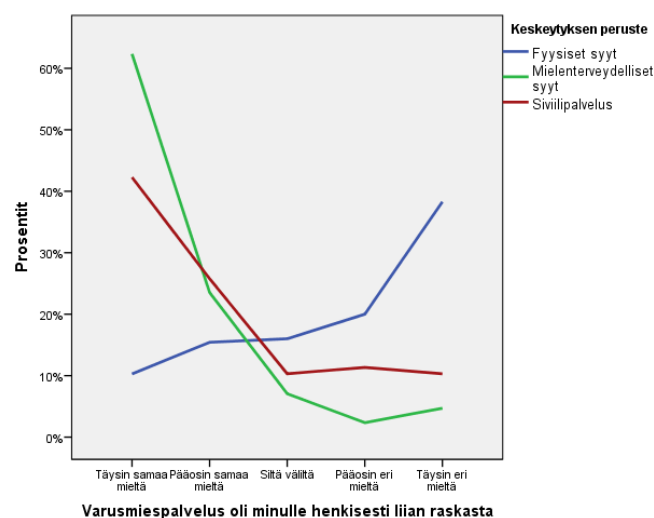
Väitteen ”Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta” kohdalla vastaajaryhmien erot ovat selkeästi havaittavissa kuviosta kuusi. Etenkin mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneet, mutta myös siviilipalvelukseen hakeutuneet kokivat palveluksen henkisesti hyvin raskaaksi. Peräti reilut 85 % mielenterveysdiagnoosin saaneista oli väitteen kanssa täysin tai pääosin samaa mieltä (Taulukko 10). Siviilipalveluksen valinneistakin noin 68 % koki palveluksen henkisesti liian raskaaksi. Fyysisistä syistä keskeyttäneiden käyrä on lähes peilikuva verrattuna siviilipalvelukseen lähtijöihin. Fyysisen vaivan takia keskeyttäneistä noin 58 % ei kokenut palvelusta henkisesti liian raskaaksi, vaikka joukossa oli myös reilut 25 % sellaisia, joille palvelus oli tuottanut henkisiä vaikeuksia. Myös tämän väitteen kohdalla ryhmien väliset erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p < 0,001$).

Taulukko 10. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä ”Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta”.

Keskeytyksen peruste	Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta (väite 66)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	18 10,3%	27 15,4%	28 16,0%	35 20,0%	67 38,3%	175 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	53 62,4%	20 23,5%	6 7,1%	2 2,4%	4 4,7%	85 100,0%
Siviilipalvelus	41 42,3%	25 25,8%	10 10,3%	11 11,3%	10 10,3%	97 100,0%
Yhteensä	112 31,4%	72 20,2%	44 12,3%	48 13,4%	81 22,7%	357 100,0%

$$X^2=113,684^a, df=8, p<0,001$$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,48.

Kuvio 6. Varusmiespalveluksen henkinen raskaus kolmen keskeyttäjäryhmän mukaan.

5.3 Koulutuskulttuuriin liittyvät kokemukset

Palveluksen keskeyttäjien kokemuksia Puolustusvoimien koulutuskulttuurista analysoidaan tässä luvussa tarkemmin viiden väittämän avulla. Niistä neljän kohdalla X^2 -testin käytön edellytykset eivät toteudu (korkeintaan 20 % odotetuista frekvensseistä saa olla pienempiä kuin 5), mikä on huomioitava tuloksia tarkasteltaessa. X^2 -testin tulokset on kuitenkin esitetty taulukoiden yhteydessä, jotta lukija voi itse tehdä niistä omat päätelmänsä. Loput koulutuskulttuuria mittaavien väittämien taulukot on esitetty liitteessä 4 (Taulukot a ja b).

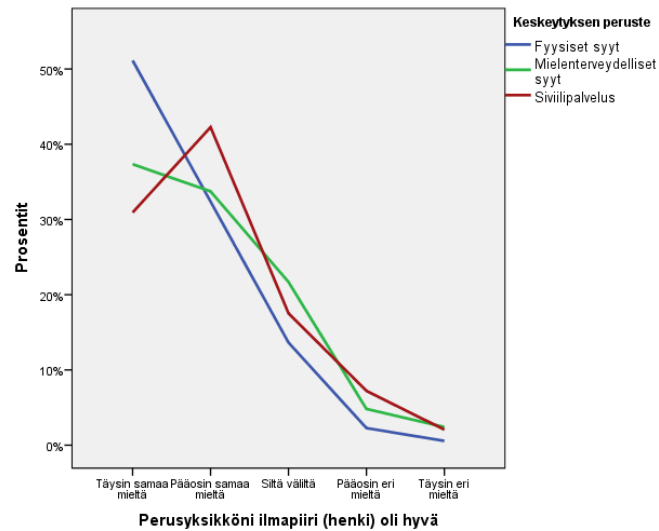
Pääosin keskeyttäjät olivat tyytyväisiä perusyksikkönsä ilmapiiriin. Lähes 78 % kaikista vastaajista piti henkeä hyvänä ja vajaan 6 % mielestä siinä olisi ollut parannettavaa. Positiivisimman arvion perusyksikkönsä ilmapiiristä antoivat fyysisen syyn vuoksi keskeyttäneet, heistä reilut 83 % oli pääosin tai täysin sitä mieltä, että yksikön henki oli hyvä (Taulukko 11). Tässä ryhmässä oli myös vähiten vastakkaisia mielipiteitä (2,9 %). Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneillä ja siviilipalvelukseen lähtijöillä oli hyvin samanlainen näkemys yksikkönsä hengestä, molemmissa ryhmissä reilut 70 % piti sitä hyvänä ja alle 10 % oli päinvas-taista mieltä. Erot ryhmien välillä olivat tilastollisesti merkitseviä ($p < 0,05$), vaikka X^2 -testin käytön edellytykset eivät tämän väittämän kohdalla täyttyneetkään. Ryhmien vähäiset erot ovat havaittavissa myös kuviosta seitsemän.

Taulukko 11. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä".

Keskeytyksen peruste	Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä (väite 27)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	90 51,1%	57 32,4%	24 13,6%	4 2,3%	1 0,6%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	31 37,3%	28 33,7%	18 21,7%	4 4,8%	2 2,4%	83 100,0%
Siviilipalvelus	30 30,9%	41 42,3%	17 17,5%	7 7,2%	2 2,1%	97 100,0%
Yhteensä	151 42,4%	126 35,4%	59 16,6%	15 4,2%	5 1,4%	356 100,0%

$X^2=16,258^a$, $df=8$, $p=0,039$

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,17.

Kuvio 7. Perusyksikön ilmapiiri kolmen keskeyttäjäryhmän mukaan.

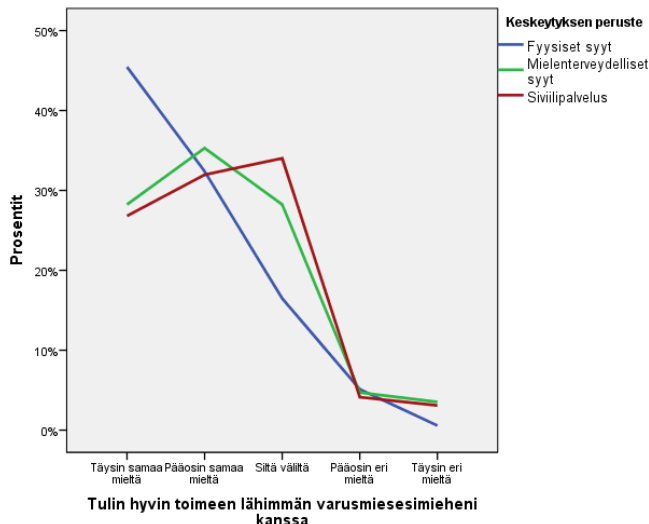
Taulukossa 12 on ristiintaulukoitu keskeyttäjäryhmien vastaukset väittämässä "Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa". Parhaiten varusmiesjohtajansa kanssa tulivat toimeen fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneet. Heistä lähes 78 % olivat pääosin tai täysin samaa mieltä väitteen kanssa ja alle 6 % oli päinvastaista mieltä. Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden käyrät ovat väittämän kohdalla lähes identtiset, kuten kuviosta kahdeksan voidaan havaita. Molemmissa edellä mainituissa ryhmässä huomattava osa vastaajista oli valinnut vaihtoehdon "siltä väliltä". Tämä voi johtua siitä, että he eivät ehtineet tutustumaan varusmiesesimieheensä, koska molemmista ko. ryhmistä yli 50 % keskeytti palveluksen kahden viikon sisällä. Tämänkään väitteen kohdalla X^2 -testin käytön edellytykset eivät toteutuneet, mutta saadun tuloksen perusteella ryhmien välillä oli tilastollisesti merkitsevät erot ($p < 0,01$).

Taulukko 12. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa".

Keskeytyksen peruste	Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa (väite 32)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	80 45,5%	57 32,4%	29 16,5%	9 5,1%	1 0,6%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	24 28,2%	30 35,3%	24 28,2%	4 4,7%	3 3,5%	85 100,0%
Siviilipalvelus	26 26,8%	31 32,0%	33 34,0%	4 4,1%	3 3,1%	97 100,0%
Yhteensä	130 36,3%	118 33,0%	86 24,0%	17 4,7%	7 2,0%	358 100,0%

$X^2=20,596^a$, $df=8$, $p=0,008$

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,66.

Kuvio 8. Toimeentulo lähimmän varusmiesesimiehen kanssa kolmen keskeyttäjäryhmän mukaan.

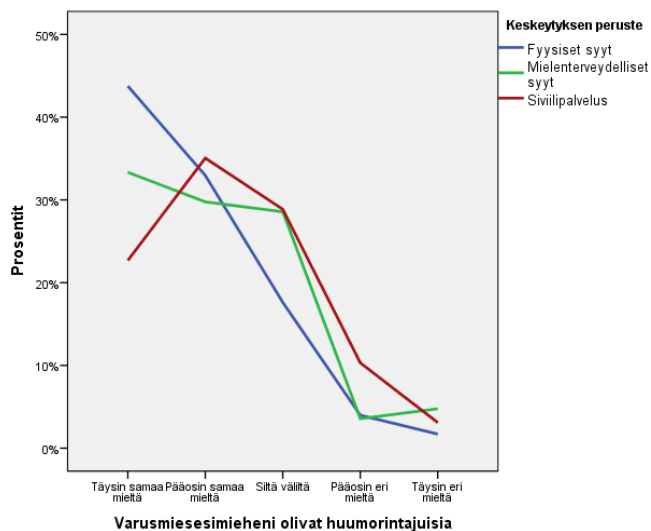
Toisessa varusmiesesimiehiä koskevassa väittämässä, joka on otettu tarkempaan analyysiin, keskeyttäjät arvioivat varusmiesesimiestensä huumorintajua (Väite 49). Väittämä on ristiintaulukoitu taulukossa 13 ja esitetty graafisesti kuviossa yhdeksän. Positiivisimman arvion varusmiesjohtajien huumorintajusta antoivat fyysisestä syystä keskeyttäneet ja negatiivisimman siviilipalvelukseen lähtijät. Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneet sijoittuivat edellä mainittujen ryhmien välille. Tämänkin väittämän kohdalla psyykkisistä syistä ja siviilipalveluksen vuoksi keskeyttäneistä lähes 29 % oli valinnut vaihtoehdon ”siltä väliltä” oletettavasti siksi, että he eivät ehtineet toimia varusmiesesimiehiensä kanssa kyllin kauan oppiakseen tuntemaan heidät paremmin. Ryhmien välillä oli tämän väittämän kohdalla tilastollisesti merkitsevät erot ($p < 0,01$), vaikka X^2 -testin käytön edellytykset eivät olleetkaan voimassa.

Taulukko 13. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Varusmiesesimieheni olivat huumorintajuisia".

Keskeytyksen peruste	Varusmiesesimieheni olivat huumorintajuisia (väite 49)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	77 43,8%	58 33,0%	31 17,6%	7 4,0%	3 1,7%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	28 33,3%	25 29,8%	24 28,6%	3 3,6%	4 4,8%	84 100,0%
Siviilipalvelus	22 22,7%	34 35,1%	28 28,9%	10 10,3%	3 3,1%	97 100,0%
Yhteensä	127 35,6%	117 32,8%	83 23,2%	20 5,6%	10 2,8%	357 100,0%

$X^2=20,313^a$, $df=8$, $p=0,009$

a. 4 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,35.

Kuvio 9. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipide varusmiesesimiestensä huumorintajusta.

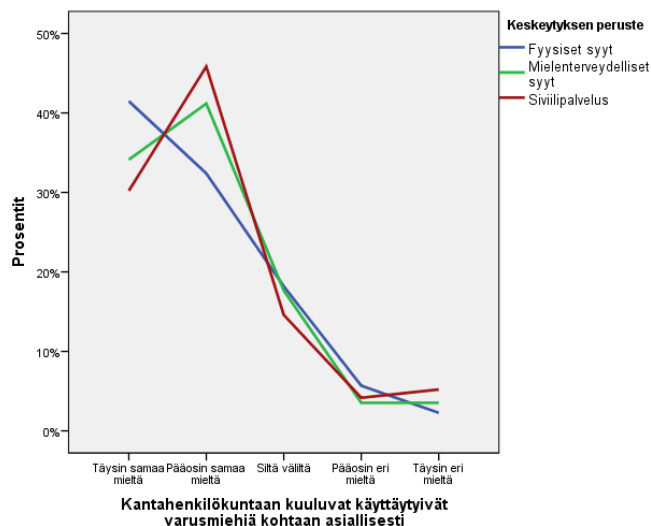
Kantahenkilökuntaa koskevista väittämistä lähemmin tarkastellaan kahta eri väittämää. Näistä ensimmäisessä keskeyttäjät arvioivat henkilökunnan käyttäytymistä varusmiehiä kohtaan (Väite 36, Taulukko 14). Jos tarkastellaan vastauksia samaa mieltä -/ eri mieltä -asteikolla, voidaan todeta, että kaikista vastaajista vajaa 75 % oli sitä mieltä, että henkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti ja hieman yli 8 % oli väitteen kanssa eri mieltä. Kuten kuviosta 10 nähdään, kolmen keskeyttäjäryhmän kuvaajat ovat varsin samanlaiset ja tilastollisestikaan ryhmien väliset erot eivät olleet merkitseviä ($p=0,402$). Tosin täytyy huomata, että väitteen kohdalla X^2 -testin käytön edellytykset eivät toteutuneet.

Taulukko 14. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti".

Keskeytyksen peruste	Kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti (väite 36)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	73 41,5%	57 32,4%	32 18,2%	10 5,7%	4 2,3%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	29 34,1%	35 41,2%	15 17,6%	3 3,5%	3 3,5%	85 100,0%
Siviilipalvelus	29 30,2%	44 45,8%	14 14,6%	4 4,2%	5 5,2%	96 100,0%
Yhteensä	131 36,7%	136 38,1%	61 17,1%	17 4,8%	12 3,4%	357 100,0%

$X^2=8,327^a$, $df=8$, $p=0,402$

a. 4 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,86.

Kuvio 10. Kantahenkilökunnan käyttäytyminen varusmiehiä kohtaan kolmen keskeyttäjäryhmän mukaan.

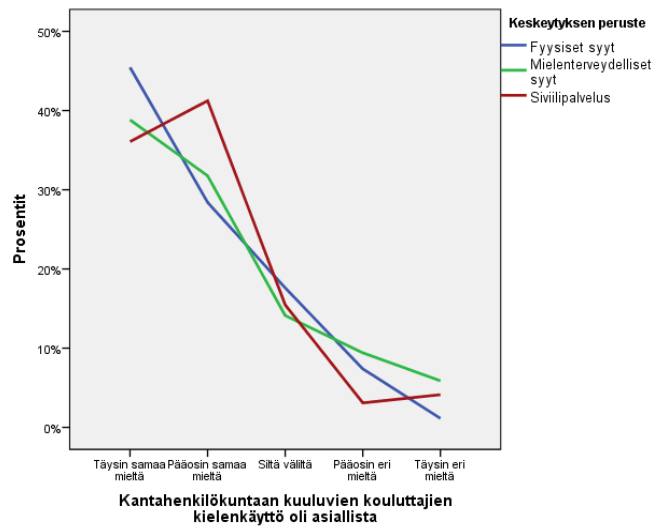
Toinen kantahenkilökuntaa käsittelevä väittämä on "Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista" (Väite 51), joka on ristiintaulukoitu taulukossa 15 ja väittämän graafinen esitys on kuviossa 11. Kolmesta keskeyttäjäryhmästä siviilipalvelukseen hakeutuneet antoivat henkilökunnan kielenkäytöstä parhaimman arvion. Heistä reilu 77 % oli väittämän kanssa pääosin tai täysin samaa mieltä ja heidän joukossaan oli ryhmistä vähiten väitteen kanssa eri mieltä olevia (7,2 %). Kriittisimmin henkilökunnan kielenkäyttöön suhtautuivat mielensterveyssyistä keskeyttäneet, joista hieman yli 70 % mielestä se oli asiallista ja noin 15 % mielestä siinä olisi ollut parannettavaa. Fyysisen syyn takia keskeyttäneiden mielipiteet sijoittuivat edellisten ryhmien väliin kuitenkin lähemmäksi siviilipalveluksen valinnea. Ryhmien väliset erot eivät kuitenkaan olleet tilastollisesti merkitseviä ($p=0,102$).

Taulukko 15. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista".

Keskeytyksen peruste	Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista (väite 51)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	80 45,5%	50 28,4%	31 17,6%	13 7,4%	2 1,1%	176 100,0%
Mielensterveydelliset syyt	33 38,8%	27 31,8%	12 14,1%	8 9,4%	5 5,9%	85 100,0%
Siviilipalvelus	35 36,1%	40 41,2%	15 15,5%	3 3,1%	4 4,1%	97 100,0%
Yhteensä	148 41,3%	117 32,7%	58 16,2%	24 6,7%	11 3,1%	358 100,0%

$\chi^2=12,773^a$, $df=8$, $p=0,102$

a. 2 cells (13,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,61.

Kuvio 11. Kantahenkilökunnan kielenkäyttö kolmen keskeyttäjärühmän mukaan.

5.4 Koulutuskulttuurin yhteys ahdistusoireisiin

Tässä luvussa esitellään lineaaristen regressioanalyysien tulokset jokaisen selitettävän muuttujan (väitteet 22, 52, 56, 58 ja 66) ja keskeyttäjärühmän osalta erikseen. Kuten jo luvussa neljä (alaluku 4.5) todettiin, selittäviksi muuttujiksi valittiin koulutuskulttuuria koskevat väittämät 27, 32, 36, 40, 42, 49 ja 51. Kaikki lineaarisiin regressioanalyysiin liittyvät taulukot on esitetty liitteessä 6.

Ensimmäisenä lineaarisista regressioanalyyseistä tarkastellaan tuloksia, jossa selitettävänä muuttujana oli väite ”Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään” (numero 22). Fyysisistä syistä keskeyttäneiden ryhmässä koulutuskulttuuriin liittyvistä väittämistä malliin valikoituivat mukaan väittämät seuraavassa järjestyksessä: ”Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa” (numero 32), ”Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä” (numero 27) ja ”Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista” (numero 51). Selitysaste (*Adjusted R Square*) ensimmäisen väittämän (numero 32) kohdalla on 16,6 %. Ensimmäisen ja toisen väittämän (numero 27) selitysaste on 22,1 % ja kaikki kolme väittämää yhdessä selittävät varuskuntaelämään sopeutumisesta 23,9 % (Liite 6, Taulukko I). Loput koulutuskulttuuria koskevat väittämät jäivät analyysimallin ulkopuolelle. Toisin sanoen parhaimmassakin tapauksessa noin 76 % ”varuskuntaelämään sopeutumisesta” jää tällä ryhmällä selittymättä.

Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneillä varuskuntaelämään sopeutumista selittivät seuraavat väittämät esitetyssä järjestyksessä: ”Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä”, ”Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista” ja ”Yksikössäni kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti” (numero 36). Ensimmäisen väittämän selitysaste (*Adjusted R Square*) on 11,4 %, ensimmäisen ja toisen yhteenlasket-

tu selitysaste on 15,4 % ja kaikki kolme selittivät sopeutumisesta yhteensä 19,7 % (Liite 6, Taulukko II). Loput koulutuskulttuuriväittämistä jäivät analyysin ulkopuolelle. Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneillä jäi kasarmielämään sopeutumisesta selittymättä siis noin 80 %.

Mikään koulutuskulttuurin väittäjä, joka oli valittu analyysiin, ei selittänyt siviilipalveluksen valinneiden sopeutumista varuskuntaelämään eli syy siihen, että siviilipalvelukseen lähtijät eivät sopeutuneet palvelukseen, oli joissain muussa kuin koulutuskulttuurissa. Liitteen 6 taulukossa III on esimerkki tällaisen analyysin antamasta tuloksesta. Jatkossa muiden vastaavien tulosten yhteydessä taulukkoa ei esitetä erikseen.

Väittämää ”Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua” (numero 52) analysoitaessa on huomattava selitettävän muuttujan ja selittävien muuttujien päinvastaisuus. Olisi esimerkiksi aika erikoista, jos se, että henkilökunta on käyttäytynyt varusmiehiä kohtaan asiallisesti, lisäisi kasarmiolosuhteissa asumisen ahdistavuutta. Siksi joko selitettävä tai selittävät muuttujat on käännettävä samansuuntaisiksi tuloksia tulkittaessa. Tämä pätee myös kaikkiin jatkossa tarkasteltaviin analyysimalleihin. Fyysisistä syistä keskeyttäneiden analyysimalliin valikoituivat seuraavat kolme koulutuskulttuuriväittämää esitetystä järjestyksessä: ”Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa”, ”Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista” sekä ”Yksikössäni kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti” (Liite 6, Taulukko IV). Kaikki kolme väittämää selittävät ahdistumisoireista yhteensä 25,3 %. Eli jos fyysisestä syystä keskeyttänyt ei tullut toimeen varusmiesesimiehensä kanssa ja lisäksi kantahenkilökuntaan kuuluvien kielenkäyttö ja käyttäytyminen varusmiehiä kohtaan oli epäasiallista selittävät nämä tekijät kasarmissa asumisesta johtuvasta ahdistumisesta noin neljänneksen ja lähes 75 % ahdistusoireista jää selittymättä.

Siviilipalvelukseen lähtijöiden ahdistumista kasarmioloissa asumisesta selitti ainoastaan yksi koulutuskulttuuriin liittyvä väite: ”Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa” (Liite 6, Taulukko V). Sen selitysaste oli vain 3,3 prosenttia, joten voidaan todeta, että tämän keskeyttäjäryhmän ahdistumisen kasarmiolosuhteista aiheuttivat pääosin muut kuin koulutuskulttuuriin liittyvät tekijät.

Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneiden osalta mikään koulutuskulttuurin väittämistä, joka oli valittu analyysiin, ei selittänyt sitä, että kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdistivat tätä keskeyttäjäryhmää.

Seuraavaksi käsitellään väittämää ”Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua” (numero 56). Tämän väittämän kohdalla sekä mielenterveyssyistä keskeyttäneiden sekä siviilipalvelukseen lähtijöiden osalta mikään koulutuskulttuuriväittäjä ei selittänyt sitä, että harjoitukset ahdistivat kyseisten ryhmien keskeyttäjiä. Vain fyysisistä syistä keskeyttäneillä saatiin selitysasteet kolmelle koulutuskulttuuriin liittyvälle väittämälle: ”Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa”, ”Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista” ja ”Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa”. Yhteensä edellä mainitut väittämät selittivät harjoitusten ahdistavuudesta ainoastaan 17,1 % (Liite 6, Taulukko VI).

Väitteen ”Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt” (numero 58) osalta saatiin selitysasteet fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ryhmässä seuraaville muuttujille: ”Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa” ja ”Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa”. Ensimmäisen väitteen osalta selitysaste jäi hieman alle 10 prosentin ja yhdessäkin muuttujat selittivät vain 13,1 % ruumiillisesta ja henkisestä väsymyksestä (Liite 6, Taulukko VII). Siviilipalvelukseen hakautuneiden ryhmässä analyysimalliin valikoitui vain yksi selittävä muuttuja: ”Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista” (Liite 6, Taulukko VIII), jonka selitysaste oli vain 8,5 %. Mielenterveyssyistä keskeyttäneillä mikään koulutuskulttuuriväittäjä ei selittänyt tämän ryhmän ruumiillisen ja henkisen väsymyksen tunteita palvelusaikana.

Viimeisenä tarkastellaan selitettävää muuttujaa ”Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta” (numero 66). Tämän väittämän osalta fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ryhmässä saatiin selitysasteet seuraaville selittäville tekijöille: ”Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista”, ”Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa” ja ”Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa” (Liite 6, Taulukko IX). Yhteensä edellä mainitut kolme väittämää selittivät palveluksen henkisestä raskaudesta noin 19 %. Siviilipalvelukseen hakeutuneiden osalta vain väittäjä ”Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista” sai selitysasteen, joka oli 3,6 % (Liite 6, Taulukko X). Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneiden ryhmässä mikään koulutuskulttuuriin liittyvä väittäjä ei selittänyt palveluksen henkisen raskauden kokemista tässä ryhmässä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tutkimustulosten tarkastelua – vastaukset tutkimuskysymyksiin

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten eri syistä palveluksen keskeyttäneiden varusmiesten kokemukset koulutuskulttuurista eroavat toisistaan. Tutkimuksen pääongelmaa lähestyttiin kolmen alakysymyksen avulla. Ensimmäiseksi tarkasteltiin taustamuuttujien vaikutusta kolmessa eri keskeyttäjäryhmässä. Keskeyttäjäryhmien ennako-odotuksissa ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja ($p=0,181$), siviilipalvelukseen lähtijöillä odotukset palveluksesta olivat kuitenkin negatiivisimmat ja fyysisistä syistä keskeyttäneillä puolestaan myönteisimmät. Pääosin vastaajat olivat päässeet myös siihen joukko-osastoon ja aselajiin, johon olivat halunneet.

Tutkimuksen perusteella ennakkokäsitys koulutustaustan vaikutuksesta keskeyttämisen syyhyn sai vahvistusta. Tutkimuksessa mukana olleista keskeyttäneistä hieman yli 60 prosentilla oli peruskoulutusta, joka on noin viidenneksen enemmän kuin valtakunnallinen keskiarvo. Sitä onko kyseessä otannan vuoksi syntynyt vinouma vai poikkeako Viestirykmenttiin valikoituva varusmiesaines valtakunnan keskiarvosta, ei tämän tutkimuksen perusteella pystytä todentamaan. Koska viestiaselajissa varusmiesjohtajien tarve on suuri, joudutaan osa varusmiehistä käskemään johtajakoulutukseen. Tämä saattaa olla yksi syy peruskoulutuskauden loppupuolella tapahtuviin keskeyttämisiin. Etenkin siviilipalvelukseen hakeutumisessa on havaittavissa selkeä piikki juuri P-kauden lopulla. Aineisto vahvisti myös Johanssonin aikaisempia tuloksia siitä, että lukion käyneet hakeutuvat siviilipalvelukseen peruskoulupohjaisia useammin. Peruskoulun oppimäärän suorittaneissa oli puolestaan enemmän mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneitä kuin lukion käyneissä.

Toisessa alaongelmassa selvitettiin ahdistusoireiden ilmenemistä eri keskeyttäjäryhmissä. Saadut tulokset olivat samansuuntaisia kuin aiemmissakin tutkimuksissa (vrt. Lumme 2007; Johansson 2009 ja 2011) ja vahvistivat tutkimukselle asetetun hypoteesin siitä, että siviilipalvelukseen lähtijät ilmaisevat ahdistusoireita kuten psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet. Nämä kaksi ryhmää vastasivat väittämiin hyvin samansuuntaisesti, kun taas fyysisistä syistä keskeyttäneet olivat lähes jokaisessa väittämässä päinvastaista mieltä eli eivät kokeneet yhtä paljon ahdistusta kuin kaksi muuta ryhmää.

Eniten ahdistuksen ja epämukavuuden tuntemuksia ilmaisivat mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneet. Ainoastaan yhden tarkastellun väittämän osalta, "Minua ärsyttää se, että va-

rusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani" (väite 35), siviilipalvelukseen lähtijät ilmaisivat enemmän negatiivisia tuntemuksia kuin psyykkisen diagnoosin saaneet (Liite 3, Taulukko F). Fyysisestä syystä keskeyttäneet olivat vain väittämän "Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta" kohdalla enemmän samaa mieltä väittämästä kuin kaksi muuta keskeyttäjäryhmää. Tämän väittämän osalta ryhmien väliset erot eivät kuitenkaan olleet tilastollisesti merkitseviä ($p=0,421$) (Liite 3, Taulukko H). Yhdestätoista tarkastellusta ahdistusoireita mittaavasta väittämästä yhdeksässä ryhmien väliset erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p<0,001$).

Kolmatta alaongelmaa – ”Miten ahdistusoireiden ilmeneminen on yhteydessä kokemukseen koulutuskulttuurista? – lähestyttiin hakemalla lineaarisen regressioanalyysin avulla viidelle valitulle ahdistusoireväittämälle selitysasteita koulutuskulttuuriväittämistä eri keskeyttäjäryhmissä. Saatujen tulosten perusteella selitysasteet jäivät mataliksi kaikilla kolmella ryhmällä. Mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneillä vain väittämän ”Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään” osalta saatiin selitysasteet kolmelle koulutuskulttuuriväittämälle, jotka yhdessäkin selittivät vain vajaat 20 % sopeutumisesta. Voidaankin todeta, että tämän tutkimuksen perusteella psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ahdistuksen tuntemukset eivät selity koulutuskulttuuriin liittyvillä tekijöillä vaan syyt ovat jossakin muualla. Myös siviilipalvelukseen hakeutuneiden kohdalla selitysasteita ei löytynyt tai ne jäivät hyvin mataliksi. Viidestä ahdistusoireväittämästä kolmeen löytyi yksi selittävä muuttuja koulutuskulttuuriväittämistä ja selitysasteet vaihtelivat 3,3 ja 8,5 prosentin välillä. Vain fyysisistä syistä keskeyttäneille löytyi jokoiseen tarkasteltuun ahdistusväittämään kahdesta kolmeen selittävää muuttujaa. Parhaimmillaankin selitysaste oli noin 25 %, joten myös tämän ryhmän ahdistuksen tuntemuksista valtaosa jäi selittymättä.

Aiempien tutkimusten perusteella tiedetään, että ahdistusoireilun ja palveluksen keskeyttämisen välillä on selvä syy-yhteys. Edellä esitetyn perusteella keskeyttäjäryhmien, etenkin kahden eniten ahdistusta ilmaisevan ryhmän: psyykkisistä syistä keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen lähtijöiden, ahdistuksen tuntemusten ja koulutuskulttuuriväittämien välille ei saatu kuitenkaan merkittäviä selitysasteita. Tästä voidaan tehdä johtopäätös, että koulutuskulttuurin ja palveluksen keskeyttämisen välillä ei ole selvää yhteyttä ainakaan tämän tutkimusasetelman ja -aineiston perusteella. Koska yli puolet palveluksen keskeyttämistä tapahtuu kahden ensimmäisen viikon aikana, voidaan kysyä, ehtiikö keskeyttäjä ylipäättään saada käsitystä puolustusvoimien koulutuskulttuurista tuona aikana. Esimerkiksi varusmiesesimiehiä koskevissa kysymyksissä yli neljäsosa vastaajista oli valinnut vastausvaihtoehdon ”siltä väliltä”.

Tämä voi johtua siitä, että väitteisiin on ollut vaikea ottaa kantaa, jos vastaajat eivät ole ehtineet viettää aikaa varusmiesjohtajiensa kanssa.

Tämän tutkimuksen valossa fyysisistä ja mielenterveydellisistä syistä keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden kokemukset puolustusvoimien koulutuskulttuurista olivat samansuuntaisia. Kaikista vastaajista lähes 78 % oli tyytyväinen perusyksikkönsä ilmapiiriin, vaikkakin tämän väitteen osalta ryhmien välille saatiin tilastollisesti merkitsevät erot ($p < 0,05$). Etenkin kantahenkilökuntaan liittyvissä väittämissä ryhmien mielipiteet olivat hyvin lähellä toisiaan eli henkilökunnan toimintaan oltiin pääosin tyytyväisiä, eikä ryhmien välillä ollut tilastollisestikaan merkitseviä eroja. Varusmiesesimiesten osalta mielipiteissä oli enemmän hajontaa ja tilastollisesti ryhmien välillä oli merkitsevät erot ($p < 0,01$) kahden varusmiesesimiehiin liittyvän väittämän kohdalla. Fyysisistä syistä keskeyttäneet olivat tyytyväisimpiä varusmiesjohtajiinsa ja siviilipalvelukseen lähtijät puolestaan suhtautuivat heihin kriittisimmin. Asetettu hypoteesi siitä, että siviilipalvelukseen lähtijöiden ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden kokemukset koulutuskulttuurista ovat negatiivisemmat kuin fyysisistä syistä keskeyttäneillä sai näiden väittämien pohjalta lievää vahvistusta.

Tutkimusprosessin jälkeen olen tullut siihen johtopäätökseen, että nykyisen kaltaisilla varusmiespalveluksen järjestelyillä ei merkittävästi voida vaikuttaa keskeyttämisten vähentämiseen. Joukossa on aina niitä, jotka eivät sopeudu yhteisasumiseen ja käskettyihin velvoitteisiin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö varusmiespalvelusta voisi ja pitäisi kehittää, jotta ne jotka suorittavat palveluksen loppuun, saisivat siitä parhaan mahdollisen hyödyn. Ja mikä on vielä tärkeämpää, puolustusvoimat saa osaavia ja toimintakykyisiä yksilöitä, joista muodostuu suorituskykyisiä sodan ajan joukkoja. Kysymys kuuluukin, mihin puolustusvoimien pienenevät resurssit halutaan käyttää? Niihin jotka enemmän tai vähemmän motivoituneina suorittavat asevelvollisuuden vai niihin, jotka joka tapauksessa keskeyttävät palveluksen ennen peruskoulutuskauden loppua. Puolustusvoimat voi olla mukana näiden syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden tunnistamisessa ja ohjaamisessa yhteiskunnan tukijärjestelmien piiriin, kuten tähänkin asti, mutta vastuu heistä kuuluu muille viranomaisille.

6.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen sisäistä validiteettia arvioitaessa käsitellään ensin mittarin eli keskeyttämiskyselyn luotettavuutta. Jo aikaisemmin todettiin, että keskeyttämiskysely itsessään on moneen kertaan testattu ja sillä saadut tulokset eivät juuri ole vaihdelleet vuosien saatossa eli mittarin reliabiliteetti on korkea. Mittaria ei ole kuitenkaan luotu tätä tutkimusta varten. Tässä olen ottanut tutkijana tietoisien riskien. Voidaan kyseenalaistaa, pystytäänkö kyselystä poimituilla

väittämillä ylipäättään mittaamaan puolustusvoimien koulutuskulttuuria. Toisin sanoen tutkimusongelman kannalta ei olisikaan mitattu ja tutkittu oikeita asioita ja näin ollen tutkimuksen sisäinen validiteetti jäisi matalaksi.

Ulkoisen validiteetin osalta pohditaan tutkimuksen yleistettävyyttä. Tutkimukseen valittavan joukon, otoksen, tulisi olla ominaisuuksiltaan mahdollisimman samanlainen kuin perusjoukko. Jos näin ei ole, saadut tulokset vääristyvät eikä niitä voi yleistää koskemaan koko kohdeyhmää. Myös otoskoon on oltava riittävä, jotta tuloksia voidaan yleistää ja samalla tutkimuksen ulkoinen validiteetti paranee. Koska tutkimusaineisto on rajattu koskemaan vain Viestirykmentissä palveluksensa keskeyttäneitä varusmiehiä, ei tuloksia sellaisenaan voi yleistää koskemaan kaikkia palveluksen keskeyttäjiä. Tässä yhteydessä on muistettava myös huomattava vastauskato, joka vaikuttaa osaltaan otoskokoon ja tulosten yleistettävyyteen. Käsitellessä etenkin koulutuskulttuurista saatuja tuloksia ei voida mielestäni puhua puolustusvoimien koulutuskulttuurista, koska tulokset koskevat yhtä joukko-osastoa.

6.3 Jatkotutkimusaiheita

Palveluksen keskeyttämistä ja siihen liittyviä tekijöitä on tutkittu suhteellisen laajasti ja monipuolisesti. Sen sijaan että pyritään yhä tarkemmin tunnistamaan keskeyttämistä aiheuttavia tekijöitä, tulisi jatkossa kiinnittää enemmän huomiota niihin palveluksen jatkajiin, jotka epämiellyttävyyden ja ahdistuksen tunteista huolimatta kykenevät suorittamaan palveluksensa loppuun (vrt. Salo 2008, 196). Mitkä ovat ne tekijät, jotka mahdollistavat palveluksen jatkamisen vaikeuksista huolimatta? Jotta nämä korkean keskeyttämisriskin varusmiehet tunnisteetaan ajoissa, pitäisi jo kutsunnoissa pystyä seulomaan palvelukseen tulijat tarkemmin. Tähän tarkoitukseen on jo valmiita työkaluja, kuten Parkkolan (1999) kehittämä varusmiesseula. Tosin laajat koko kutsuntaikäluokkaa koskevat seulontatutkimukset vaativat huomattavia resursseja, joita puolustusvoimilla itsellään ei ole.

Puolustusvoimien koulutuskulttuuri on moniulotteinen aihe, josta riittäisi erilaisia näkökulmia useampiinkin tutkimuksiin. Aihetta onkin tutkittu yllättävän vähän. Koulutuskulttuuria on käsitelty henkilökunnan ja varusmiesjohtajien näkökulmasta, mutta miehistötason tutkimusta siitä ei löydy. Varusmiehet ovat kuitenkin yksi koulutuskulttuurin keskeisimpiä toimijoita, joten heidän näkemyksellään luulisi olevan painoarvoa.

LÄHTEET

- Appelqvist-Schmidlechner K., Henriksson M., Parkkola K., Upanne M., Joukamaa M. & Stengård E. 2013. Time Out! Aikalisä! Elämä raiteilleen: Psykososiaalinen tukipalvelu varusmies tai siviilipalveluksen ulkopuolelle jääneille miehille. Teoksessa Mäkinen, J. (toim.) 2013. Asevelvollisuuden tulevaisuus. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 2/2003. Artikkelikokoelmat n:o 9. Tampere: Juvenes Print Oy.
Saatavissa: http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/88837/Asevelvollisuuden_tulevaisuus_verkko.pdf. ISBN 978-951-25-2397-9 (PDF)
- Halonen, P. 2007. Puolustusvoimien koulutuskulttuurin rakentuminen. Maanpuolustuskorkeakoulu. Koulutustaidon laitos. Julkaisusarja 2, N:o 18/2007. Helsinki: Edita Prima. Saatavissa: <http://acta.uta.fi>. ISBN 978-951-44-6861-2 (PDF)
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hoikkala, T., Salasuo, M. & Ojajärvi, A. 2009. Tunnetut sotilaat. Varusmiehen kokemus ja terveystaju. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Johansson, A. 2004. Varusmiespalveluksen keskeyttäminen saapumiserissä 2/2001–2/2003, Kolmen vuoden yhdistetty aineisto, Kysymyssarjat: PVKK PAK 02:03 / 8.6.2001 ja 19.12.2001. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Käyttäytymistieteiden osasto.
- Johansson, A. 2009. Varusmiespalveluksen keskeyttäminen saapumiserissä 1/2004–2/2008, Viiden vuoden yhdistetty aineisto, Kysymyssarja: PVKK PAK 02:03 19.12.2003. Viranomaiskäyttö: JulkL (621/1999) 24.1 §:n 10 k. MPKK, Käyttäytymistieteiden laitos.
- Johansson, A. 2011. Varusmiespalveluksen keskeyttäminen P-kaudella 2/2011, Kysymyssarja: PVKK PAK 02:03 19.12.2003. Viranomaiskäyttö: JulkL (621/1999) 24.1 §:n 10 k. MPKK, Käyttäytymistieteiden laitos.
- Järvinen, P. & Järvinen, A. 2011. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpajan kirja.
- Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 118. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Laki puolustusvoimista, 2007. Viitattu 21.01.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070551>
- Lehtonen, K. 1996. Koulutuksen perusasiat eivät muutu. Teoksessa Toiskallio, J. (toim.) 1996. Tietoyhteiskunnan koulutuskulttuuri. Sotilaspedagogisen tutkimusohjelman suunta- viivoja. Maanpuolustuskorkeakoulu. Koulutustaidon laitos. Julkaisusarja 2 N:o 3. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Lumme, V. 2007. Henkisen rasittavuuden kokeminen ja sen liittyminen palveluksen keskeytymiseen peruskoulutuskaudella. Pro gradu -tutkielma. Maanpuolustuskorkeakoulu. Kadettikurssi 90.
- Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (MTS) 2013a. Mieli-pidekysely 3.12.2013.

Saatavissa:

http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/viestinta/maanpuolustustiedotuksen_suunnittelukunta_mts/mielipidetutkimukset/suomalaisten_mielipiteita_ulko_ja_turvallisuuspolitiikasta_maanpuolustuksesta_ja_turvallisuudesta.5672.news

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (MTS) 2013b. Nuorisotutkimus 11.10.2013. Saatavissa: http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/viestinta/maanpuolustustiedotuksen_suunnittelukunta_mts/mielipidetutkimukset/nuorten_mielipiteita_asevelvollisuudesta_ja_maanpuolustuksesta.5624.news

Metsämuuronen, J. 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummeruksen kirjapaino Oy.

Leinonen M., Nikkanen R. & Otonkorpi-Lehtoranta K. 2013. Kielteinen kohtelu palvelusajan kokemisen muovaajana. Teoksessa Mäkinen, J. (toim.) 2013. Asevelvollisuuden tulevaisuus. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 2/2003. Artikkelikokoelmat n:o 9. Tampere: Juvenes Print Oy.

Saatavissa:

http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/88837/Asevelvollisuuden_tulevaisuus_verkko.pdf. ISBN 978-951-25-2397-9 (PDF)

Myllyniemi, S. (toim.) 2010. Puolustuskannalla. Nuorisobarometri 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Saatavissa: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/nuorisobarometri2010.pdf

Parkkola, K. 1999. Varusmiespalveluksen keskeytymisen ennakointi. Seurantatutkimus strukturoidun varusmieshaastattelun ja varusmiesseulan ennusarvosta. Väitöskirja. Sotilaslääketieteellinen aikakauslehti. 1a. Turku: Grafia Oy.

Raatikainen, P. 2004. Ihmistieteet ja filosofia. Helsinki: Gaudeamus.

Ryhänen, R. 2003. Muuttuuko koulutuskulttuuri? Varusmiesten kohtaama sotilasyhteisö. Teoksessa Nissinen, V. (toim.) 2003. Kehittyvä varusmieskoulutus. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus. Julkaisusarja A/3/2003. Helsinki: Edita Prima Oy.

Siilasmaa, R., Ahtisaari, M., Ala-Pietilä, P., Jungern, M., Komi, K., Ojajärvi, A., Parkkinen, M., Siimes, O., Rätty, A. & Virtanen, V. 2010. Suomalainen asevelvollisuus – ”Puolustuksen perusta, yksilöä motivoiva ja myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia korostava”. Puolustusministeriö. Painoyhtymä.

Saatavissa: http://defmin.fi/files/1648/Suomalainen_asevelvollisuus_plmv2_2010.pdf. ISBN: 978-951-25-2136-4 (PDF).

Salminen, T. 2011. Alokaskausi – asevelvollisuuden vaikuttavin jakso. Maanpuolustuskorkeakoulu. Yleisesikuntaupseerikurssin 55 diplomityö.

Salo, M. 2004. Alokkaat talon tavoille. Etnografinen tapaustutkimus Bourdieun sosiologian näkökulmasta. Maanpuolustuskorkeakoulu. Koulutustaidon laitos. Julkaisusarja 2, No 14. Helsinki: Edita Prima Oy.

Salo, M. 2008. Determinants of military adjustment and attrition during Finnish conscript service. National Defence University. Department of Education. Publication series 2. Reserch Reports No 21. Helsinki: Edita Prima Oy. Dissertation.
Available: <http://acta.uta.fi>. ISBN 978-951-44-7470-5 (PDF)

Toiskallio, J. (toim.) 1996. Tietoyhteiskunnan koulutuskulttuuri. Sotilaspedagogisen tutkimusohjelman suuntaviivoja. Maanpuolustuskorkeakoulu. Koulutustaidon laitos. Julkaisusarja 2 N:o 3. Helsinki: Oy Edita Ab.

Viskari, S. 2009. Tieteellisen kirjoittamisen perusteet. Opas kirjoittamiseen ja seminaarityökentelyyn. 5. uudistettu painos. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Julkaisusarja B N:o 17. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Julkaisemattomat lähteet:

Maavoimien Esikunta 2012. Koulutuskulttuurin parantaminen maavoimissa. Asiakirja HG1040.

Maavoimien Esikunta 2013. PVOHJE 001 ASEVELVOLLISUUSALA - MAAVEHENKOS VARUSMIESPALVELUKSEN ALOITTAMISEN JA KOTIUTTAMISEN VÄLISIÄ TOIMENPITEITÄ. Asiakirja HJ3/25.4.2013.

Maavoimien Esikunta 2014. MAAVEHENKOS:n varusmieskoulutusta koskevat tilastot vuosilta 2008–2013. Aineisto tutkijan hallussa.

Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus 2003. PVKK PAK02:03 VARUSMIESPALVELUKSEN KESKEYTTÄMISTÄ KOSKEVA KYSELY 02:03.01. Asiakirja HB606.

Pääesikunta 2013a. PVOHJEK-PE TUTKIMUSLUVAT PUOLUSTUSVOIMOISSA. Asiakirja HJ286/21.3.2013.

Pääesikunta 2013b. PVHSMK-PE VARUSMIESTEN PALAUTEKYSELYT. Asiakirja HJ912/30.10.2013.

Pääesikunta 2013c. Päätös kapteeni Hanna Liitolan tutkimuslupa-asiassa. Asiakirja AJ24162 (ST IV)/28.11.2013/ 727/52.09/2013.

Pääesikunta 2014. PEHENKOS:n varusmiesten poistumatilasto vuosilta 2005–2013. Aineisto tutkijan hallussa.

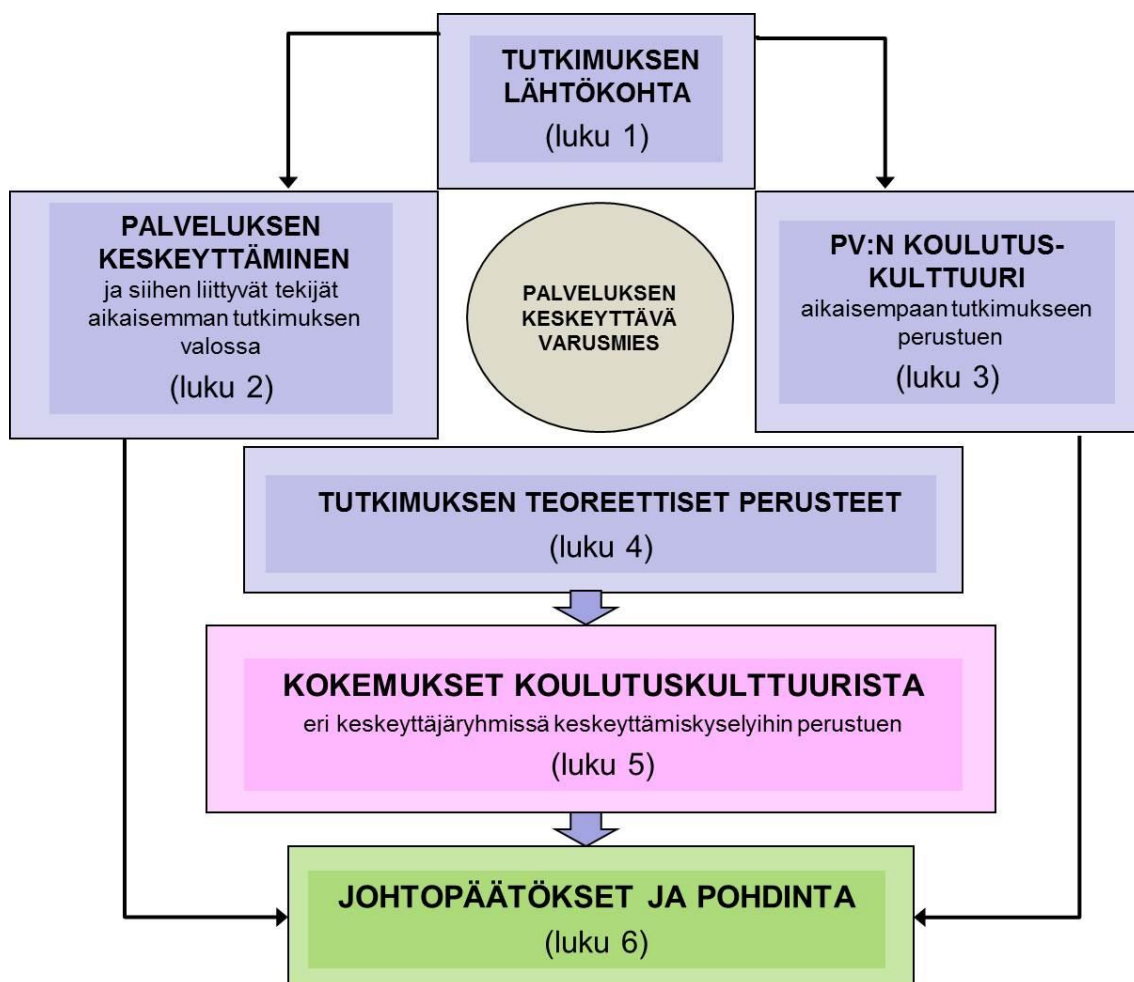
Viestirykmentti 2012. Viestirykmentin toimintakäskey 2013. Asiakirja MI34250 (STIV), liite 2.

Viestirykmentti 2013. Viestirykmentin tilastot palveluksensa keskeyttäneistä varusmiehistä vuosilta 2008–2013. Aineisto tutkijan hallussa.

LIITELUETTELO

- Liite 1 Tutkimuksen rakenne ja tutkimusasetelman muodostuminen
- Liite 2 Varusmiespalveluksen keskeyttämistä koskeva kysely
- Liite 3 Ahdistusoireväittämien ristiintaulukoinnit lukuun 5.2
- Liite 4 Koulutuskulttuuriväittämien ristiintaulukoinnit lukuun 5.3
- Liite 5 Ahdistusta ja koulutuskulttuuria mittaavien väittämien korrelaatiomatriisit
- Liite 6 Lineaaristen regressioanalyysien (Stepwise) taulukot lukuun 5.4
- Liite 7 Joukko-osastoa ja aselajia koskevien väittämien ristiintaulukoinnit lukuun 5.1

TUTKIMUKSEN RAKENNE JA TUTKIMUSASETELMAN MUODOSTUMINEN

PVKK PAK02:03 VARUSMIESPALVELUKSEN KESKEYTTÄMISTÄ KOSKEVA KYSELY 02:03.01
VARUSMIESPALVELUKSEN KESKEYTTÄJILLE TEHTÄVÄN KYSELYN
KYSYMYSSARJA

Mustaa yhtä kysymystä kohden vain yksi vaihtoehto.

Vastaajan taustatietoja koskevat kysymykset 1–19.

1. Sukupuoli

- A. mies
- B. nainen

2. Minkä ikäinen olet

- A. 18 vuotta
- B. 19 vuotta
- C. 20 vuotta
- D. 21 vuotta
- E. 22 vuotta tai vanhempi

3. Keskeyttämishetkellä olin ollut palveluksessa

- A. 0–7 vrk
- B. 8–14 vrk
- C. 15–45 vrk
- D. 46–100 vrk
- E. 101–180 vrk
- F. 181–270 vrk
- G. 271–362 vrk

4. Varusmiespalveluksen keskeyttämisen/lykkäyksen syy

- A. oma terveydentilani (fyysiset syyt)
- B. oma terveydentilani (mielenterveydelliset syyt)
- C. siviilipalvelukseen hakeutuminen
- D. kansalaisuuden muutos / kaksoiskansalaisuus
- E. taloudelliset syyt (oma / oman perheen tai vanhempien talous)
- F. lähiomaisen terveydentila
- G. alle 45 vrk palvelleen naisasevelvollisen palveluksen keskeyttäminen
- H. huumeiden käyttö
- I. muu syy

5. Mikä on sotilasarvosi

- A. alokas
- B. jääkäri / sotamies / matruusi (tai muu vastaava)
- C. korpraali / ylimatruusi
- D. RAUK:n oppilas
- E. alikersantti
- F. upseerioppilas
- G. upseerikokelas tai kersantti

6. Mikä oli sotilaskoulutuksesi vaihe palveluksen keskeyttämisen hetkellä

- A. peruskoulutusvaihe (alokaskoulutus)
- B. aliupseerikoulu (RAUK)
- C. reserviupseerikoulu (RUK)
- D. miehistökurssi
- E. miehistön erikoiskoulutusvaihe
- F. jatkokoulutusvaihe

7. Kuinka pitkä matka sinulla on joukko-osastostasi kotipaikkakunnallesi

- A. 9 km tai vähemmän
- B. 10–80 km
- C. 81–149 km
- D. 150–249 km
- E. 250–349 km
- F. 350–449 km
- G. 450–549 km
- H. 550 km tai enemmän

8. Mikä on peruskoulutuksesi

- A. en ole suorittanut peruskoulua loppuun
- B. olen käynyt peruskoulun
- C. lukion opinnot ovat kesken
- D. lukion oppimäärä, mutta ei ylioppilastutkintoa
- E. ylioppilas

9. Mikä on ammattikoulutuksesi (jos sinulla on useampia tutkintoja, merkitse korkein)

- A. minulla ei ole mitään ammatillista koulutusta
- B. ammattikoulu kesken
- C. työllisyyskurssi
- D. oppisopimuskoulutus
- E. ammattikoulututkinto
- F. opisto- tai ammattikorkeakoulukoulutus kesken
- G. opisto- tai ammattikorkeakoulututkinto
- H. korkeakouluopinnot kesken
- I. korkeakoulututkinto

10. Millainen on asuinpaikkakuntasi

- A. Suur-Helsingin alue (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen).
- B. suuri kaupunki 100 000–250 000 asukasta (esim. Turku, Tampere, Oulu)
- C. suurehko kaupunki 30 000–100 000 asukasta (esim. Joensuu, Kuopio)
- D. muu kaupunki 8 000–30 000 asukasta (esim. Mäntsälä, Raahe, Karjaa)
- E. pieni kaupunki 2000–8 000 asukasta (esim. Juankoski, Lappajärvi)
- F. teollisuuskunta 2000–8 000 asukasta (esim. Kaavi, Soini)
- G. maaseutukunta 1000–2 000 asukasta (esim. Pelkosenniemi, Maksamaa)
- H. maaseutukunta 100–1 000 asukasta (esim. Velkua, Askainen)

11. Oletko

- A. naimaton
- B. kihloissa
- C. avoliitossa
- D. naimisissa
- E. leski
- F. eronnut

12. Isäni, äitini tai muu huoltajani on (tai oli ennen työttömäksi joutumistaan)

- A. ylempi toimihenkilö (johtavassa asemassa / toisen palveluksessa)
- B. alempi toimihenkilö (ei johtavassa asemassa / toisen palveluksessa)
- C. maa- tai metsätalousyrittäjä (maanviljelijä)
- D. muu yrittäjä (oma yritys)
- E. teollisuus- tai rakennustyöntekijä
- F. kaupan, liikenteen tai palvelualan työntekijä
- G. maa- tai metsätaloustyöntekijä
- H. eläkeläinen
- I. jokin muu (esim. taiteilija)

13. Juuri ennen varusmiespalvelusta

- A. olin työssä toisen palveluksessa
- B. olin työssä omassa yrityksessä
- C. olin työssä oman perheeni yrityksessä
- D. olin koulussa tai muualla opiskelemassa
- E. olin työssä ja opiskelemassa
- F. olin työtön

14. Miten asut

- A. asun vanhempieni (huoltajieni) kanssa
- B. asun yksinhuoltajaäitini kanssa
- C. asun yksinhuoltajaisäni kanssa
- D. asun yksin omassa asunnossa
- E. asun avio- / avopuolisoni kanssa
- F. asun toisen taloudessa (esim. avio- tai avovaimon perhe)
- G. jokin muu asumistapa (esim. yhteisöasuminen)

15. Maksatko itse asumiskuluja (esim. kuukausittain vanhemillesi tai maksatko itse vuokrasi)

- A. kyllä
- B. en

16. Onko sinulla kulutusluottoja (esim. autolainaa) tai osamaksusopimuksia

- A. ei ole
- B. kyllä, alle 400 €
- C. kyllä, 400–800 €
- D. kyllä, 801–1250 €
- E. kyllä, 1251–2500 €
- F. kyllä, 2501–4000 €
- G. kyllä, yli 4000 €

17. Onko sinulla asuntolainaa.

- A. ei ole
- B. kyllä, alle 8400 €
- C. kyllä, 8401–16 800 €
- D. Kyllä, 16 801–33 600 €
- E. Kyllä, 33 601–50 000 €
- F. kyllä, 50 001–67 300 €
- G. kyllä, 67 301–84 100 €
- H. kyllä, yli 84 100 €

18. Onko sinulla omaan yritykseeni kohdistuvia lainoja

- A. ei ole
- B. kyllä, alle 8 400 €
- C. kyllä, 8 401–16 800 €
- D. Kyllä, 16 801–33 600 €
- E. Kyllä, 33 601–50 000 €
- F. kyllä, 50 001–67 300 €
- G. kyllä, 67 301–84 100 €
- H. kyllä, yli 84 100 €

19. Mikä olivat kuukausitulosi (brutto) viimeisen puolen vuoden aikana

- A. ei minkäänlaisia tuloja eikä sosiaalietuuksia
- B. vain sosiaalietuudet (esim. työttömyyskorvaus, opintoraha, opintolaina)
- C. ansaitsin 1–170 € / kk
- D. ansaitsin 171–500 € / kk
- E. ansaitsin 501–1 000 € / kk
- F. ansaitsin 1 001–1 700 € / kk
- G. ansaitsin 1 701–2 500 € / kk
- H. ansaitsin yli 2500 € / kk

Seuraaviin mielipidekysymyksiin 20–67 vastataan alla olevan asteikon mukaisesti:

A = olen täysin samaa mieltä

B = olen pääosin samaa mieltä

C = siltä väliltä

D = olen pääosin eri mieltä

E = olen täysin eri mieltä

HUOM: Älä tee merkintöjä vastausruutuihin F, G, H ja I.

20. Pääsin siihen joukko-osastoon, johon olin halunnut.

21. Pääsin siihen aselajiin, johon olin halunnut.

22. Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään.

23. Harjoitukset olivat hyvin järjestettyjä.

24. Keskeytin palveluksen lähiomaiseni sairastumisen vuoksi.

25. Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia.

26. Sain riittävästi oikeaa ennakkotietoa varusmiespalvelukseen liittyvistä asioista (harjoitukset, leirit, lomat jne..).

27. Yksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä.
28. Keskeytin varusmiespalvelukseni terveydellisistä syistä.
29. Varusmiespalvelukseni aikana suhde puolisooni/kumppaniini muuttui paremmaksi.
30. Sotilaselämään kuuluvat vapauden rajoitukset eivät vaikuttaneet mielialaani.
31. Keskeytin varusmiespalvelukseni koska en päässyt haluamaani koulutukseen.
32. Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa.
33. Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä.
34. Siviilikoulutuksestani johtuen olisin soveltunut paremmin johonkin muuhun tehtävään puolustusvoimissa.
35. Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani.
36. Kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti.
37. Keskeytin palvelukseni perheeni maatalousyrityksen hoitamisen ongelmien vuoksi.
38. Olen nähnyt unissani varusmiespalvelukseen liittyviä painajaisia.
39. Vapaa-ajanviettomahdollisuudet varuskunta-alueella ovat hyvät.
40. Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani.

NYT SINUN PITÄISI OLLA VASTAUSLOMAKKEEN ENSIMMÄISEN PYSTYRIVIN ALAOSASSA. SIIRRY SEURAAVALLE PYSTYRIVILLE.

41. Terveydentilani oli jo kutsunnoissa sellainen, että palveluksen keskeytyminen oli todennäköistä.
42. Varusmiesesimiehet eivät loukanneet ihmisarvoani.
43. Varusmiesesimiesten kielenkäytössä oli paljon parantamisen varaa.
44. Keskeytin varusmiespalvelukseni oman yritykseni taloudellisen tilanteen vuoksi.
45. Jouduin varusmiestoverieni henkisen tai fyysisen painostuksen kohteeksi.
46. Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillani.
47. Keskeytin varusmiespalvelukseni eettisistä syistä.
48. Tunsin olevani erilainen kuin palvelustoverini ja välttelin heitä.
49. Varusmiesesimieheni olivat huumorintajuisia.
50. Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua.
51. Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista.
52. Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua.
53. Fyysinen kuntoni parani varusmiespalveluksen aikana.
54. Esimieheni antoivat tunnustusta hyvistä suorituksista.
55. Varusmiespalvelukseni keskeytymiseen vaikuttivat olennaisesti uskonnolliset syyt.

56. Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua.
57. Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta.
58. Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt.
59. Perheeni ja sukulaiseni suhtautuvat myönteisesti maanpuolustukseen ja varusmiespalvelukseen.
60. Siviilissä olevat kaverini ja ystäväni suhtautuvat myönteisesti maanpuolustukseen ja varusmiespalvelukseen.
61. Mielestäni koululaitos antaa riittävästi tietoa varusmiespalveluksen suorittamisesta.
62. Keskeytin varusmiespalvelukseni oman ja/tai perheeni taloudellisen tilanteen vuoksi.
63. Tulin varusmiespalvelukseen positiivisin ennakko-odotuksin.
64. Tunsin varusmiespalveluksen aikana ahdistuneisuutta päivittäisen rahapulan vuoksi.
65. Käytännön harjoitukset paransivat sotilaallisia taitojani.
66. Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta.
67. Siviilipalvelus on minulle oikea vaihtoehto.

AHDISTUSOIREVÄITTÄMIEN RISTIINTAULUKOINNIT LUKUUN 5.2

Taulukko C. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia".

Keskeytyksen peruste	Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia (väite 25)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	11 6,3%	21 11,9%	38 21,6%	48 27,3%	58 33,0%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	15 17,6%	19 22,4%	13 15,3%	22 25,9%	16 18,8%	85 100,0%
Siviilipalvelus	16 16,5%	27 27,8%	19 19,6%	21 21,6%	14 14,4%	97 100,0%
Yhteensä	42 11,7%	67 18,7%	70 19,6%	91 25,4%	88 24,6%	358 100,0%

$\chi^2=30,338^a$, $df=8$, $p<0,001$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,97.

Taulukko D. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Sotilaselämään kuuluvat vapauden rajoitukset eivät vaikuttaneet mielialaani".

Keskeytyksen peruste	Sotilaselämään kuuluvat vapauden rajoitukset eivät vaikuttaneet mielialaani (väite 30)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	25 14,2%	34 19,3%	49 27,8%	42 23,9%	26 14,8%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	4 4,7%	8 9,4%	12 14,1%	20 23,5%	41 48,2%	85 100,0%
Siviilipalvelus	5 5,2%	8 8,2%	13 13,4%	17 17,5%	54 55,7%	97 100,0%
Yhteensä	34 9,5%	50 14,0%	74 20,7%	79 22,1%	121 33,8%	358 100,0%

$\chi^2=62,919^a$, $df=8$, $p<0,001$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,07.

Taulukko E. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä".

Keskeytyksen peruste	Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä (väite 33)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	43 24,4%	34 19,3%	37 21,0%	27 15,3%	35 19,9%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	46 54,1%	19 22,4%	7 8,2%	9 10,6%	4 4,7%	85 100,0%
Siviilipalvelus	30 30,9%	23 23,7%	11 11,3%	17 17,5%	16 16,5%	97 100,0%
Yhteensä	119 33,2%	76 21,2%	55 15,4%	53 14,8%	55 15,4%	358 100,0%

$\chi^2=33,796^a$, $df=8$, $p<0,001$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,58.

Taulukko F. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani".

Keskeytyksen peruste	Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani (väite 35)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	27 15,3%	31 17,6%	59 33,5%	26 14,8%	33 18,8%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	20 23,5%	24 28,2%	23 27,1%	9 10,6%	9 10,6%	85 100,0%
Siviilipalvelus	30 30,9%	32 33,0%	18 18,6%	12 12,4%	5 5,2%	97 100,0%
Yhteensä	77 21,5%	87 24,3%	100 27,9%	47 13,1%	47 13,1%	358 100,0%

$\chi^2=29,288^a$, $df=8$, $p<0,001$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,16.

Taulukko G. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillaan".

Keskeytyksen peruste	Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillaan (väite 46)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	35 19,9%	35 19,9%	49 27,8%	24 13,6%	33 18,8%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	28 32,9%	27 31,8%	17 20,0%	7 8,2%	6 7,1%	85 100,0%
Siviilipalvelus	18 18,6%	33 34,0%	23 23,7%	9 9,3%	14 14,4%	97 100,0%
Yhteensä	81 22,6%	95 26,5%	89 24,9%	40 11,2%	53 14,8%	358 100,0%

$\chi^2=19,864^a$, $df=8$, $p=0,011$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,50.

Taulukko H. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta".

Keskeytyksen peruste	Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta (väite 57)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	33 18,8%	34 19,3%	31 17,6%	27 15,3%	51 29,0%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	13 15,3%	18 21,2%	17 20,0%	18 21,2%	19 22,4%	85 100,0%
Siviilipalvelus	9 9,3%	22 22,7%	24 24,7%	19 19,6%	23 23,7%	97 100,0%
Yhteensä	55 15,4%	74 20,7%	72 20,1%	64 17,9%	93 26,0%	358 100,0%

$\chi^2=8,130^a$, $df=8$, $p=0,421$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,06.

KOULUTUSKULTTUURIVÄITTÄMIEN RISTIINTAULUKOINNIT LUKUUN 5.3

Taulukko a. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani".

Keskeytyksen peruste	Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani (väite 40)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	111 63,4%	35 20,0%	16 9,1%	9 5,1%	4 2,3%	175 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	43 51,2%	23 27,4%	11 13,1%	3 3,6%	4 4,8%	84 100,0%
Siviilipalvelus	51 52,6%	24 24,7%	12 12,4%	6 6,2%	4 4,1%	97 100,0%
Yhteensä	205 57,6%	82 23,0%	39 11,0%	18 5,1%	12 3,4%	356 100,0%

$\chi^2=6,492^a$, $df=8$, $p=0,592$

a. 4 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,83.

Taulukko b. Kolmen keskeyttäjäryhmän mielipidejakaumat (N, %) väittämässä "Varusmiesesimiehet eivät loukanneet ihmisarvoani".

Keskeytyksen peruste	Varusmiesesimiehet eivät loukanneet ihmisarvoani (väite 42)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Fyysiset syyt	110 62,5%	32 18,2%	19 10,8%	10 5,7%	5 2,8%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	51 60,0%	17 20,0%	10 11,8%	4 4,7%	3 3,5%	85 100,0%
Siviilipalvelus	46 47,4%	20 20,6%	12 12,4%	11 11,3%	8 8,2%	97 100,0%
Yhteensä	207 57,8%	69 19,3%	41 11,5%	25 7,0%	16 4,5%	358 100,0%

$\chi^2=10,924^a$, $df=8$, $p=0,206$

a. 2 cells (13,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,80.

Ahdistusta mittaavien väittämien korrelatiomatriisi

	Sopeudun huonosti varuskuntaelämään (kys 22 käännettynä)	Soitlaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia (kys 30 käännettynä)	Soitlaelämään vapauden rajoitukset vaikuttivat mielialaani (kys 30 käännettynä)	Minulla oli varusmiehenä joutua nukkumishäiriöitä	Minulla oli vaikeuksia nukkua varusmiehenä joutuin tinkiään henkilökohtaisesta mukavuudestani	Olen nähnyt varusmiehenä joutuneita paimajaisia	Soitlaelämän muodolliset (tervehtiminen jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti väkijä	Tunsin olevani erilainen kuin palvelustoverini ja väittelini heitä	Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua	Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua	Soitlaallisten harjoitusten ahdistivat minua	Varusmiehenä joutua raskasta	Olin palveluksessa ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt	Varusmiehenä joutua raskasta
Pearson Correlation	1													
Pearson Correlation	,358													
Pearson Correlation	,517**	1												
Pearson Correlation	,358	,358	1											
Pearson Correlation	,575**	,414**	,192**	1										
Pearson Correlation	,358	,358	,358	,358	1									
Pearson Correlation	,337**	,216**	,192**	,192**	,196**	1								
Pearson Correlation	,358	,358	,358	,358	,358	,358	1							
Pearson Correlation	,446**	,439**	,525**	,229**	,221**	,198**	,243**	1						
Pearson Correlation	,358	,358	,358	,358	,358	,358	,357	,357	1					
Pearson Correlation	,237**	,098	,257**	,338**	,250**	,199**	,243**	,249**	,206**	1				
Pearson Correlation	,356	,356	,356	,356	,356	,356	,357	,356	,355	,357	1			
Pearson Correlation	,291**	,298**	,291**	,196**	,221**	,198**	,358	,357	,357	,357	,357	1		
Pearson Correlation	,358	,358	,358	,358	,358	,358	,358	,357	,357	,357	,357	,357	1	
Pearson Correlation	,321**	,233**	,305**	,239**	,235**	,199**	,243**	,379**	,321**	,385**	,379**	,467**	,357	1
Pearson Correlation	,357	,357	,357	,357	,357	,357	,357	,356	,355	,357	,357	,357	,357	,357
Pearson Correlation	,339**	,417**	,274**	,246**	,350**	,206**	,234**	,249**	,206**	,357	,357	,357	,357	,357
Pearson Correlation	,357	,357	,357	,357	,357	,357	,357	,356	,355	,357	,357	,357	,357	,357
Pearson Correlation	,645**	,437**	,558**	,416**	,503**	,321**	,385**	,417**	,321**	,417**	,417**	,467**	,467**	1
Pearson Correlation	,357	,357	,357	,357	,357	,357	,357	,356	,355	,357	,357	,357	,357	,357
Pearson Correlation	,529**	,513**	,488**	,348**	,418**	,237**	,412**	,380**	,237**	,380**	,629**	,467**	,467**	1
Pearson Correlation	,357	,357	,357	,357	,357	,355	,357	,357	,355	,357	,357	,357	,357	,357
Pearson Correlation	,317**	,325**	,227**	,185**	,214**	,125**	,180**	,158**	,125**	,184**	,267**	,467**	,467**	1
Pearson Correlation	,358	,358	,358	,358	,358	,356	,358	,357	,356	,357	,357	,357	,357	,357
Pearson Correlation	,544**	,406**	,463**	,450**	,432**	,320**	,310**	,311**	,320**	,291**	,572**	,453**	,453**	1
Pearson Correlation	,357	,357	,357	,357	,357	,355	,357	,356	,355	,357	,357	,357	,357	,357
Pearson Correlation	,638**	,455**	,500**	,431**	,441**	,309**	,359**	,382**	,309**	,375**	,603**	,306**	,603**	1
Pearson Correlation	,357	,357	,357	,357	,357	,355	,357	,356	,355	,356	,356	,357	,357	,357

**, Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*, Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koulutuskulttuuria mitaavien väittämien korrelaatiomatriisi

	Käynnön harjoitukset olivat tehokkaasti järjestettyjä	Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä	Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa	Yksikössäni kantahenkilökuntaan kuuluvat varusmiehiä kohtaan asiallisesti	Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa	Varusmiesesimiesten taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa	Varusmiesesimiesten kielenkäytössä oli paljon parantamisen varaa	Varusmiesesimieheni olivat humoristajuisia	Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista	Esimieheni antoivat tunnustusta hyvistä suorituksista
Käynnön harjoitukset olivat tehokkaasti järjestettyjä	1									
Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä	357	1								
Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni	,307**	,356	1							
Yksikössäni kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyvät	,313**	,422**	,230**	1						
Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa	,357	,356	,358	,357	1					
Varusmiesesimiesten taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa	,328**	,225**	,230**	,435**	,292**	1				
Varusmiesesimieheni olivat humoristajuisia	,356	,355	,357	,355	,356	,356	1			
Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista	,363**	,288**	,337**	,357	,356	,357	,358	1		
Esimieheni antoivat tunnustusta hyvistä suorituksista	,355	,354	,356	,355	,355	,356	,358	,358	1	
Varusmiesesimiesten kielenkäytössä oli paljon parantamisen varaa	,294**	,289**	,292**	,311**	,580**	,292**	,324**	,301**	,321**	1
Varusmiesesimieheni olivat humoristajuisia	,357	,356	,358	,357	,356	,356	,358	,357	,357	,357
Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista	-,277**	-,189**	-,273**	-,214**	-,292**	-,324**	-,324**	-,301**	-,221**	-,221**
Esimieheni antoivat tunnustusta hyvistä suorituksista	,220**	,341**	,418**	,232**	,313**	,301**	,301**	,301**	,301**	,301**
Varusmiesesimiesten taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa	,356	,355	,357	,356	,355	,355	,357	,357	,357	,357
Varusmiesesimiesten kielenkäytössä oli paljon parantamisen varaa	,267**	,205**	,250**	,453**	,385**	,398**	,365**	,365**	,365**	,365**
Varusmiesesimieheni olivat humoristajuisia	,357	,356	,358	,357	,356	,358	,358	,357	,357	,357
Esimieheni antoivat tunnustusta hyvistä suorituksista	,349**	,289**	,361**	,288**	,344**	,328**	-,226**	-,436**	-,298**	-,298**
	,355	,354	,356	,355	,354	,356	,356	,355	,355	,356

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

LINEAARISTEN REGRESSIOANALYYSIEN (STEPWISE) TAULUKOT LUKUUN 5.4

Taulukko I: Selitysasteet koulutuskulttuuriväittäjille selitettävän väitteen ”Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään” (numero 22) osalta fyysisistä syistä keskeyttäneiden ryhmässä.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt			
1	,413 ^a	,170	,166	1,237
2	,480 ^b	,230	,221	1,195
3	,502 ^c	,252	,239	1,182

a. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa

b. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä

c. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

ANOVA ^{a,b}						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	54,367	1	54,367	35,525	,000 ^c
	Residual	264,753	173	1,530		
	Total	319,120	174			
2	Regression	73,524	2	36,762	25,746	,000 ^d
	Residual	245,596	172	1,428		
	Total	319,120	174			
3	Regression	80,381	3	26,794	19,191	,000 ^e
	Residual	238,739	171	1,396		
	Total	319,120	174			

a. Dependent Variable: Sopeuduin hyvin varusmiehen elämänmenoon

b. Selecting only cases for which Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt

c. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa

d. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä

e. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

Taulukko II: Selitysasteet koulutuskulttuuriväittäjille selitettävän väitteen ”Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään” (numero 22) osalta mielenterveydellisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ryhmässä.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	Keskeytyksen peruste = Mielenterveydelliset syyt			
1	,354 ^a	,125	,114	1,181
2	,419 ^b	,176	,154	1,154
3	,476 ^c	,227	,197	1,125

a. Predictors: (Constant), Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä

b. Predictors: (Constant), Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

c. Predictors: (Constant), Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Yksikössäni kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti

ANOVA ^{a,b}						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	15,805	1	15,805	11,331	,001 ^c
	Residual	110,195	79	1,395		
	Total	126,000	80			
2	Regression	22,130	2	11,065	8,309	,001 ^d
	Residual	103,870	78	1,332		
	Total	126,000	80			
3	Regression	28,581	3	9,527	7,530	,000 ^e
	Residual	97,419	77	1,265		
	Total	126,000	80			

a. Dependent Variable: Sopeuduin hyvin varusmiehen elämänmenoon

b. Selecting only cases for which Keskeytyksen peruste = Mielenterveydelliset syyt

c. Predictors: (Constant), Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä

d. Predictors: (Constant), Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

e. Predictors: (Constant), Perusyksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Yksikössäni kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti

Taulukko III: Esimerkki analyysituloksesta, jossa mikään analyysissä mukana ollut koulutuskulttuuriin liittyvä väite ei selittänyt siviilipalvelukseen lähtijöiden sopeutumista (sopeutumattomuutta) varuskunta-elämään (väite 22).

REGRESSION
/SELECT=peruste EQ 3 ^a
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT kys22
/METHOD=STEPWISE kys27 kys32 kys36 kys40 kys42 kys49 kys51.
Warnings: No variables were entered into the equation.

a. peruste EQ 3 = Siviilipalvelus

Taulukko IV: Selitysasteet koulutuskulttuuriväittämillä selitettävän väitteen "Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua" (numero 52) osalta fyysisistä syistä keskeyttäneiden ryhmässä.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt			
1	,429 ^a	,184	,179	1,211
2	,495 ^b	,245	,236	1,169
3	,516 ^c	,266	,253	1,156

a. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa

b. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

c. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Yksikössäni kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti

ANOVA ^{a,b}						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	57,192	1	57,192	38,967	,000 ^c
	Residual	253,916	173	1,468		
	Total	311,109	174			
2	Regression	76,158	2	38,079	27,876	,000 ^d
	Residual	234,950	172	1,366		
	Total	311,109	174			
3	Regression	82,722	3	27,574	20,646	,000 ^e
	Residual	228,386	171	1,336		
	Total	311,109	174			

a. Dependent Variable: Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua

b. Selecting only cases for which Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt

c. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa

d. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

e. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Yksikössäni kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti

Taulukko V: Selitysasteet koulutuskulttuuriväittämille selitettävän väitteen ”Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua” (numero 52) osalta siviilipalvelukseen lähtijöiden ryhmässä.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	Keskeytyksen peruste = Siviilipalvelus			
1	,209 ^a	,044	,033	1,272

a. Predictors: (Constant), Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa

ANOVA ^{a,b}						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	6,861	1	6,861	4,244	,042 ^c
	Residual	150,360	93	1,617		
	Total	157,221	94			

a. Dependent Variable: Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua

b. Selecting only cases for which Keskeytyksen peruste = Siviilipalvelus

c. Predictors: (Constant), Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa

Taulukko VI: Selitysasteet koulutuskulttuuriväittäjille selitettävän väitteen ”Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua” (numero 56) osalta fyysisistä syistä keskeyttäneiden ryhmässä.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt			
1	,330 ^a	,109	,104	1,203
2	,405 ^b	,164	,155	1,168
3	,431 ^c	,186	,171	1,156

a. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa

b. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

c. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa

ANOVA ^{a,b}						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	30,529	1	30,529	21,111	,000 ^c
	Residual	250,179	173	1,446		
	Total	280,709	174			
2	Regression	46,103	2	23,052	16,900	,000 ^d
	Residual	234,605	172	1,364		
	Total	280,709	174			
3	Regression	52,110	3	17,370	12,993	,000 ^e
	Residual	228,599	171	1,337		
	Total	280,709	174			

a. Dependent Variable: Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua

b. Selecting only cases for which Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt

c. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa

d. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

e. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa

Taulukko VII: Selitysasteet koulutuskulttuuriväittäjille selitettävän väitteen ”Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt” (numero 58) osalta fyysisistä syistä keskeyttäneiden ryhmässä.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt			
1	,321 ^a	,103	,098	1,254
2	,375 ^b	,141	,131	1,231

a. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa

b. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa

ANOVA ^{a,b}						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	31,192	1	31,192	19,840	,000 ^c
	Residual	271,985	173	1,572		
	Total	303,177	174			
2	Regression	42,633	2	21,317	14,072	,000 ^d
	Residual	260,544	172	1,515		
	Total	303,177	174			
a. Dependent Variable: Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt						
b. Selecting only cases for which Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt						
c. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa						
d. Predictors: (Constant), Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa						

Taulukko VIII: Selitysasteet koulutuskulttuuriväittämille selitettävän väitteen ”Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt” (numero 58) osalta siviilipalvelukseen lähtijöiden ryhmässä.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	Keskeytyksen peruste = Siviilipalvelus			
1	,307 ^a	,094	,085	1,209
a. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista				

ANOVA ^{a,b}						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	14,175	1	14,175	9,698	,002 ^c
	Residual	135,930	93	1,462		
	Total	150,105	94			
a. Dependent Variable: Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt						
b. Selecting only cases for which Keskeytyksen peruste = Siviilipalvelus						
c. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista						

Taulukko IX: Selitysasteet koulutuskulttuuriväittämille selitettävän väitteen ”Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta” (numero 66) osalta fyysisistä syistä keskeyttäneiden ryhmässä.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt			
1	,344 ^a	,118	,113	1,312
2	,426 ^b	,181	,172	1,268
3	,451 ^c	,203	,189	1,255
a. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista				
b. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa				
c. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa				

ANOVA ^{a,b}						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	39,738	1	39,738	23,083	,000 ^c
	Residual	296,101	172	1,722		
	Total	335,839	173			
2	Regression	60,891	2	30,445	18,935	,000 ^d
	Residual	274,948	171	1,608		
	Total	335,839	173			
3	Regression	68,264	3	22,755	14,457	,000 ^e
	Residual	267,575	170	1,574		
	Total	335,839	173			

a. Dependent Variable: Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta

b. Selecting only cases for which Keskeytyksen peruste = Fyysiset syyt

c. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

d. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa

e. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista, Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa, Kantahenkilökunnan taholta ei ilmennyt ihmisarvoa loukkaavaksi luokiteltavaa toimintaa

Taulukko X: Selitysasteet koulutuskulttuuriväittämille selitettävän väitteen ” Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta” (numero 66) osalta siviilipalvelukseen lähtijöiden ryhmässä.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	Keskeytyksen peruste = Siviilipalvelus			
1	,215 ^a	,046	,036	1,353

a. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

ANOVA ^{a,b}						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	8,328	1	8,328	4,549	,036 ^c
	Residual	172,078	94	1,831		
	Total	180,406	95			

a. Dependent Variable: Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta

b. Selecting only cases for which Keskeytyksen peruste = Siviilipalvelus

c. Predictors: (Constant), Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista

JOUKKO-OSASTOA JA ASELAJIA KOSKEVIEN VÄITTÄMIEN RISTIINTAULUKOINNIT
LUKUUN 5.1

Taulukko A: Kolmenkeskeyttäjäryhmän jakaumat (N, %) väitteessä ”Pääsin siihen joukko-osastoon, johon olin halunnut”.

Keskeytyksen peruste	Pääsin siihen joukko-osastoon, johon olin ennakkoon toivonut (väite 20)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä N ja %
Fyysiset syyt	103 58,5%	24 13,6%	27 15,3%	8 4,5%	14 8,0%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	40 47,1%	17 20,0%	17 20,0%	5 5,9%	6 7,1%	85 100,0%
Siviilipalvelus	56 57,7%	14 14,4%	12 12,4%	7 7,2%	8 8,2%	97 100,0%
Yhteensä	199 55,6%	55 15,4%	56 15,6%	20 5,6%	28 7,8%	358 100,0%

$X^2=5,662a$, $df=8$, $p=0,685$

a. 1 cells (6,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,75.

Taulukko B: Kolmenkeskeyttäjäryhmän jakaumat (N, %) väitteessä ”Pääsin siihen aselajiin, johon olin halunnut”.

Keskeytyksen peruste	Pääsin siihen aselajiin, johon olin ennakkoon toivonut (väite 21)					
	Täysin samaa mieltä	Pääosin samaa mieltä	Siltä väliltä	Pääosin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä N ja %
Fyysiset syyt	86 48,9%	26 14,8%	41 23,3%	9 5,1%	14 8,0%	176 100,0%
Mielenterveydelliset syyt	28 33,3%	15 17,9%	27 32,1%	7 8,3%	7 8,3%	84 100,0%
Siviilipalvelus	38 39,6%	17 17,7%	20 20,8%	11 11,5%	10 10,4%	96 100,0%
Yhteensä	152 42,7%	58 16,3%	88 24,7%	27 7,6%	31 8,7%	356 100,0%

$X^2=10,436a$, $df=8$, $p=0,236$

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,37.